

Šiame numery

Lietuvių kalbos pamokos plokštelėse.
Antanas Maceina apie tikėjimą ir laisvę.
Premijuotasis B. Pūkelevičiūtės romanas.
Iš japoniškų haiku.
A. Tyruolio viešnaigė Pirenėjų pusiasaly.
A. Landsbergio teatrinis laiškas iš Florencijos.

Kertinė paraštė

O KUR LIETUVIŲ KALBOS PAMOKŲ SERIJOS PLOKŠTELĖSE?

Pasitaiko, kai draugiški amerikiečiai susidomi lietuvių kalba ir nori ją pramokti. Jie kreipiasi pas savo bičiulius lietuvius, prašydami tinkamo vadovėlio.

Ką mes galime pasiūlyti tokiam žmogui? "Introduction to Modern Lithuanian", kurį sudarė kalbininkai L. Dambriūnas, A. Klimas ir W. Schmalstieg? Studijuojančiam jaunimui ir šiaip inteligentui ši knyga yra naudinga: sukurčiuotais žodžiais, lengvu tekstu, aiškiai, tiksliai išdėstyta gramatika. Vis dėlto iš šio vadovėlio galima mokytis tik su lietuvių kalbą mokančio žmogaus tal-ka, nes žodynėliuose nėra išraiš-ko fonetikos. Be to, knyga iš-gyti nelengva: atrodo, ji bene jau išspauduota. ("Drauge" dar yra. Red.)

fonetinius paaiškinimus beži-rint, ištarti kad ir tokį kasdieninį žodį — "pusryčiai", arba truputį įmantresnį — "pasivaikščioji-mas". Mums niekas, o kitatau-čiams — agonija.

Kągi, reikia sutikti su jo nuo-mone. Nūdien žmonės mokosi kalbas ne tiek iš knygu, kiek iš plokštelių bei magnetofono įrašų. Tam tikslui išleidžiamos ištisos pamokų serijos. Didesnės biblio-tekos tų dalykų galima gauti be didelio vargo. Jei nori, toje pačio-je bibliotekoje, net atskirame kambaryje, užsidėję ausines, ga-li studijuoti svetimą kalbą. O na-muose, tiesiog romėniškai tįsoda-mas ant sofos, įsikūjęs į ausį "ear-phone" kamštuką gali atminti-nai kalti įvairius žodžius ir posa-kius. Tai visiems žinomi faktai.

Vis dėlto verta juos priminti. Nauji laikai, nauji mokslo bū-dai. O, jeigu kieno ir lietuvių kal-bos mokymosi kryptimi kas nors panašaus jau yra padaryta, tai reikėtų nepagailėti reklamos bei informacijos dažniau ir spaudoje, kad žinotumėte kas, kur ir kaip.

Galime pasiūlyti ir M. Varia-kojytės paruoštą (1936) ketvirtos laidos "Lithuanian Self-taught", talpinančią daug žodžių, visokių reikalingų ir nereikalingų posa-kių, gramatikos taisyklių. Čia yra žodžių tarimo fonetika, bei vieto-mis nelabai tikslų (pvz.: žodį "prašau" nurodoma tarti kaip "show"). Knygelė labiau tinka kelionei, arba žingeidžiam susipa-žinimui su kalba, o ne kruopš-čiai lietuvių kalbos savimokai.

Tiesa, yra išleisti keli angly-lietuvių ir lietuvių-anglų kalbų žodynai, bet iš žodyno mokytis gana sunki lietuvių kalbą pra-dedančiam beveik neįmanoma.

Kelis kartus buvau užklausas: "Ar nežinote, kur galima būtų gauti plokštelių su lietuvių kal-bos pamokomis?" Apgailėstauda-mas turėjau atsakyti: "Nežinau". O gal mes tokių dar neturime... Vienas iš tų simpatinių klausėjų yra šisigijęs ir minėta L. Dambriūno, etc. "Introduction to..." ir M. Variakojytės knygelė. Vis dėl-to, jo nuomone, plokštelė ar mag-netofono juostelė, su spausdintu tekstu po ranka, kur kas labiau padėtų pasistūmėti lietuvių kalbo-je, ypač tarimo srityje. Juk ne-lengva, vien tik į atspausdintus

IZANGA: Temos prasmė*

Posakis 'tikėjimas ir laisvė' gali reikšti du dalykus: tikėjimo santykį su viršine prievara ir tikėjimo san-tykį su vidiniu apsisprendimu. Pir-muoju atveju turime galvoje tikėji-mo vykdomą visuomeninę mūsų aplinkoje, antruoju — jo buvimą asmeninėje mūsų egzistencijoje.

Pirmasis atvejis mums yra geriau pažįstamas ir lengviau suprantamas, negu antrasis. Nuo to laiko, kai Sokratas Atėnų miesto tarybos bu-vo nuteistas mirti už tai, kad gar-binę, kaip Platonas rašo, "ne tuos dievus, kuriuos garbina miestas", Vakarai tol nerimo, kol išikovojo teisę garbinti bet kokį dievą. Tai šiandien laiduoja kiekvienos demok-ratinės valstybės konstitucija, tai skelbia Suvenytųjų Tautų 1948 m. priimta "Žmogaus teisių dekla-racija" (plg. 18 str.), tai išpažįsta galop ir Bažnyčia II Vatikano Su-sirinkimo 1965 m. pareiškimu "Digi-nitatis humanae", kuriame sakoma, kad "Tikėjimo srityje žmogui negali daryti prievartos kitas žmogus, vi-suomeninė grupė ar bet kokie žmo-nių vyresnieji".¹⁾ Kitaip tariant, "ti-kėjimo srityje niekas negali būti nei verčiamas elgtis prieš savo sąžinę, nei trukdomas ją sekti" (t. p.).

Lengva tačiau pastebėti, kad vi-suomeninis tikėjimo ir laisvės san-tykis yra daugiau neigiamojo pobū-džio: neverti, netrukdyti. Visuome-ninė tikėjimo laisvė yra jo laisvė nuo bet kokios prievartos. Betgi lais-vė 'nuo ko' dar neatskleidžia laisvės 'kam'. Kam reikalinga, kad žmogus būtų laisvas nuo prievartos tikėji-mo srityje? II Vatikano Susirinki-mas vienoje minėto pareiškimo vie-toje pastebi, kad tikėjimo laisvė yra pagrįsta "pačia jo prigimtimi" (t. p.). Tai reiškia: tarp tikėjimo ir laisvės esama vidaus ryšio; tikėjimo neįmanoma prievarta nei kildinti, nei sunaikinti. Viršinė jo laisvė nuo prievartos yra tik šio vidaus santy-ko reginys. Tikėjimas turi būti laisvas visuomeninėje aplinkoje to-dėl, kadangi jis yra laisvas asme-ninėje mūsų būtyje.

Šis vidaus ryšys tarp tikėjimo ir laisvės kaip tik ir yra mums pats tamsiausias. Kodėl ir kaip laisvė pri-klauso tikėjimo prigimčiai? — Tai klausimas, kuris paliečia mūsų te-mos jau nebe sociologinę, o ontolo-ginę pusę ir prasosi atsakomas ne-be teisinio, o filosofinio būdu. Čia slypi jo sunkenybė, syktu tačiau ir įvalga ir pačias tikėjimo gelmes. Šiandien apie tikėjimą rašoma labai daug; žymiai daugiau, negu praėjusiais amžiais. Atidžiau įsižiūrėję — šiuos savyje labai skirtingus raštus rasti, užtinkame betgi juose vie-ną bendrą bruožą, būtent: tikėjimo kaip pergyvenimo arba vidinio pa-tyrimo sampratą. Be abejo, savyje ši samprata yra visiškai teisinga. Tikėjimas iš tikro yra vidinis per-gyvenimas bei vidinis patyrimas. Ir vis dėlto šios sampratos silpnybė glūdi nenuovokoje, kad pergyveni-mas bei patyrimas yra antrinis da-

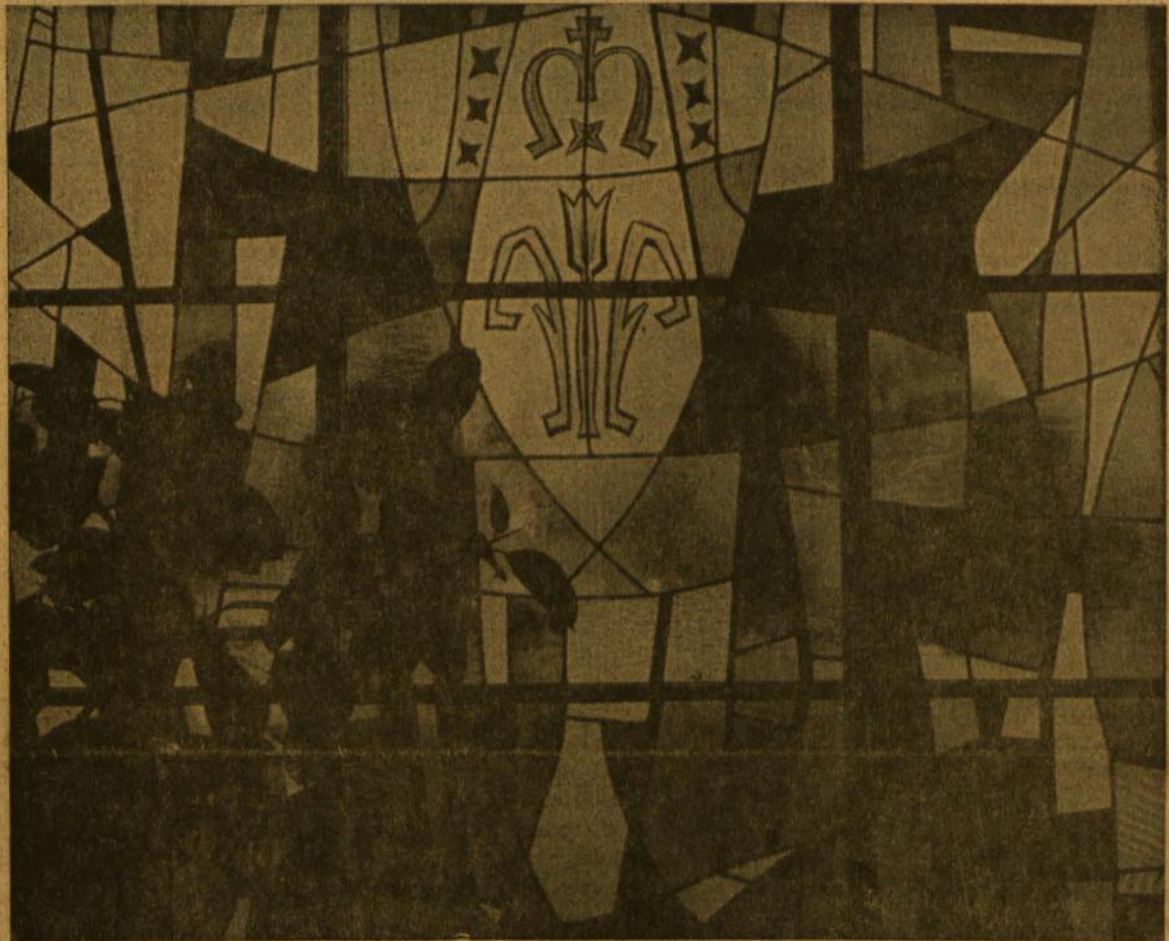
*) Tema buvo paruošta Chicagos ateitininkų sėdraugių 1974 metų ga-vėniniam sukaupimui.

maus darbo iš kalbininkų, kalbos mokytojų ir gražiabalsių aktorių. Čia pat iškiltų ir opus lėšų telki-mo reikalas. Kadangi lietuvių išlaikymas yra vienas pagrindinių Lietuvių fondo tikslų, parama lie-tuvių kalbos mokymosi priemo-nių praplėtimui turėtų susilauk-ti ypatingo dėmesio, besikirstant

Pr. V.

TIKĖJIMAS IR LAISVĖ

Antanas Maceina

Vytautas K. Jonynas

Vitražas Mergelės Marijos garbei Detroito lietuvių Dievo Apvaldos bažnyčios prieangyje. Nuotr. Al Astašaičio

lykas: visų pirma reikia turėti tai, ką galėtum pergyventi bei patirti. Kas tad visą dėmesį telkia aplinkui tikėjimą kaip pergyvenimą, praeina pro tikėjimą kaip apsisprendimą, va-lu, iš kitos — su filosofija, nes tie-sa yra jų visų transcendentalija, ku-ri įvairias pažinimo rūšis suriša į vieną. Tačiau būdas arba kelias (methodos), kuriuo kiekviena paži-nimo rūšis prie tiesos eina, yra vis kitoks. Mokslas pažįsta kitaip, negu filosofija, ir filosofija kitaip, negu ti-kėjimas. Nesvarstydami čia plačiau tikro, tai tuo pačiu išskiriame spėlojimą ar abejojimą, kadangi laikyti tikru ir spėlioti bei abejoti yra prieš-taravimas. Arba aš laikau ką nors tikru ir tikru, arba svyruoju, spėlio-damas bei abejodamas, vadinasi, kaip tai daro filosofija; — bet pa-prasčiausiai laikydami dalyką tik-ru. Dažnai dar priduriama, esą lai-kymas ko nors tikru įvyksta dėl au-toriteto: "assensus propter auctori-tate".²⁾ Ši priedūra yra betgi ne-reikalinga, nes autoritetas laikymui tikru gali būti tik paskata, bet nie-kad ne šaltinis. Jei kitas laiko ką nors tikru, tai, žinoma, gali ir ma-ne paskatinti tą patį dalyką irgi lai-kyti tikru. Tačiau pats apsisprendi-mas kyla tik iš manęs ir visados yra mano apsisprendimas. Tikėjimo versmė esu aš pats. Jeigu autorite-tas būtų ne tik tikėjimo paskata, bet ir pati jo kilmė, tuomet tikėji-mas būtų man svetimas ir tuo pa-čiu manye negyvas, nes jis būtų man atėjęs iš šalies. Štai kodėl S. Kierkegaardas vienoje savo dien-raščių vietoje ir sako, kad per di-delis pasitikėjimas autoritetu "atima

nei menas. Bendriausias tikėjimo apsisprendimas arba transcendentali-nė jo kategorija yra ne gėris ir ne grožis, o tiesa (verum). Tai ji jun-gia tikėjimą iš vienos pusės su moks-lu, iš kitos — su filosofija, nes tie-sa yra jų visų transcendentalija, ku-ri įvairias pažinimo rūšis suriša į vieną. Tačiau būdas arba kelias (methodos), kuriuo kiekviena paži-nimo rūšis prie tiesos eina, yra vis kitoks. Mokslas pažįsta kitaip, negu filosofija, ir filosofija kitaip, negu ti-kėjimas. Nesvarstydami čia plačiau tikro, tai tuo pačiu išskiriame spėlojimą ar abejojimą, kadangi laikyti tikru ir spėlioti bei abejoti yra prieš-taravimas. Arba aš laikau ką nors tikru ir tikru, arba svyruoju, spėlio-damas bei abejodamas, vadinasi, kaip tai daro filosofija; — bet pa-prasčiausiai laikydami dalyką tik-ru. Dažnai dar priduriama, esą lai-kymas ko nors tikru įvyksta dėl au-toriteto: "assensus propter auctori-tate".²⁾ Ši priedūra yra betgi ne-reikalinga, nes autoritetas laikymui tikru gali būti tik paskata, bet nie-kad ne šaltinis. Jei kitas laiko ką nors tikru, tai, žinoma, gali ir ma-ne paskatinti tą patį dalyką irgi lai-kyti tikru. Tačiau pats apsisprendi-mas kyla tik iš manęs ir visados yra mano apsisprendimas. Tikėjimo versmė esu aš pats. Jeigu autorite-tas būtų ne tik tikėjimo paskata, bet ir pati jo kilmė, tuomet tikėji-mas būtų man svetimas ir tuo pa-čiu manye negyvas, nes jis būtų man atėjęs iš šalies. Štai kodėl S. Kierkegaardas vienoje savo dien-raščių vietoje ir sako, kad per di-delis pasitikėjimas autoritetu "atima

Dėl šios priežasties mes ir nelaiko-me autoriteto sudedamąją tikėjimo dalimi ir neįjungiamo jo į tikėjimo apibrėžtį. Formalinė savo esmė ti-kėjimas yra dalyko laikymas tikru — daugiau nieko.

Ką tačiau gnoseologiškai reiškia: "laikyti ką nors tikru"? — Vokiečių teologas G. Soehngen, apibrėždamas tikėjimą kaip "tvirtą laikymą tik-ru", čia pat priduria, kad tikėjimas "nėra nei regėjimas, nei žinojimas; nei spėjimas, nei tuo labiau abejo-jimas".³⁾ Šiais žodžiais tikėjimas yra atsiejamas tiek nuo patirties bei ži-nojimo, tiek nuo svyravimo bei ne-tikrumo. Kad tikėjimas yra ne spėi-mas ir ne abejojimas, aišku savaime. Juk jeigu aš laikau ką nors tikru, tai tuo pačiu išskiriame spėlojimą ar abejojimą, kadangi laikyti tikru ir spėlioti bei abejoti yra prieš-taravimas. Arba aš laikau ką nors tikru ir tikru, arba svyruoju, spėlio-damas bei abejodamas, vadinasi, kaip tai daro filosofija; — bet pa-prasčiausiai laikydami dalyką tik-ru. Dažnai dar priduriama, esą lai-kymas ko nors tikru įvyksta dėl au-toriteto: "assensus propter auctori-tate".²⁾ Ši priedūra yra betgi ne-reikalinga, nes autoritetas laikymui tikru gali būti tik paskata, bet nie-kad ne šaltinis. Jei kitas laiko ką nors tikru, tai, žinoma, gali ir ma-ne paskatinti tą patį dalyką irgi lai-kyti tikru. Tačiau pats apsisprendi-mas kyla tik iš manęs ir visados yra mano apsisprendimas. Tikėjimo versmė esu aš pats. Jeigu autorite-tas būtų ne tik tikėjimo paskata, bet ir pati jo kilmė, tuomet tikėji-mas būtų man svetimas ir tuo pa-čiu manye negyvas, nes jis būtų man atėjęs iš šalies. Štai kodėl S. Kierkegaardas vienoje savo dien-raščių vietoje ir sako, kad per di-delis pasitikėjimas autoritetu "atima

Užtat ne vieną jų kelia tikėjimo atribojimas nuo patirties ir nuo ži-nojimo — vis tiek ar šis bus moks-linis, ar filosofinis. Tai reiškia: ti-kėjimas nėra tai, ką patiriame po-jūčiais, ar ką pricineame, tyrinėdami bei protaudami. Nes tai, ką patiria-me po jūčiais betarpiškai, yra mums teikiama būtinu būdu ir todėl ne-gali būti laikoma tikru. Čia ne mū-sų apsisprendimas laikyti objektą tikru paverčia jį tiesa, bet, priešin-gai, objekto tiesa mus apsprendžia būtinai, nepalikdama mums laisvės. Tas pat tinka ir loginio protavimo išvadoms: ir jos apsprendžia mus būtinai, todėl ir jos negali būti lai-komos tikromis. Ir jų atžvilgiu mū-sų pačių apsisprendimas yra be-prasmis. Šiuodu pažinimo keliai tie-

son nėra ir negali būti tikėjimo ke-liai. Kur tik pasirodo betarpišnis pa-tyrimas ar loginis protavimas, ten savaime dingsta tikėjimas. Štai ko-dėl šv. Tomas Akvinietis ir teigė, kad to paties objekto tuo pačiu at-žvilgiu negalima kartu ir žinoti, ir tikėti. Laikymas tikru arba tikėji-mas yra visiškai skirtingas pažini-mo būdas, palyginus jį su patvri-mu ar protavimu.

Kada betgi mes griebiamės šio būdo tiesai pasiekti? — Tada, kai atsiduriame akivaizdoje tokio objek-to, kurio negalima nei betarpiškai patirti, nei moksliškai ištirti, nei lo-giškai išvesti. Žodį 'negalima' reikia čia suprasti ne kaip praeinantį mū-sų pažinimo būvį, bet kaip mūsų santykį su ontologine paties objekto sąranga. Ne tai mes tikime, ko šiandien dar nežinome, bet ką ryt ar poryt sužinosime. Taip yra tik val-ko atveju. Vaikas 'tiki', vadinasi, laiko tikru tai, kas jis dar nežino. Bet šis vaikškas 'tikėjimas' atsire-mia į suaugusiųjų patirtį ar į moks-lines bei filosofines jų pažintis ir todėl nėra tikėjimas tikra prasme. Tai tik bręstančio proto praeinan-ti būklė. Po kurio laiko vaikas per-žengia šią būklę ir įsijungia į paži-nimo vyksmą arba kaip veikėjas, praturtinąs šią sritį naujomis pa-žintimis, arba bent kaip naudotojas, pasikliaująs kitų pažintimis. Šis pa-starasis atvejis tinka mums visiems, nes visi esame pažinimo kultūros da-lyviai, daugiau ar mažiau besinau-doją jos turtais, sukauptais amžių eigoje. Mums nėra reikalo kiekvie-nam iš naujo 'atrasti Ameriką'. Pa-kanka, kad ją sykį atrado Kolum-bas. Tačiau pats keltas tokiame atra-dimui mums visados yra atviras. Todėl nors šiuo keliu mes ir nei-tume, mūsų pažinimas nenustotų dėl to buvęs žinojimas ir nevirstų tikėjimu. Nors aš niekad Amerikos nesu matęs, tačiau jos buvimą ne-tikiu, bet žinau. Užtat yra nesu-pratimas kalbėti apie tikėjimą ten, kur jo objektas yra kitam arba be-tarpišnis patyrimas, arba loginio pro-tavimo išvada. Tikėjimo esama tik ten, kur jis niekam ir niekad nėra nei patyrimas, nei loginis protavi-mas.

Visa tai rodo, kad tikėjimas yra gnoseologinis mūsų būvis akivaiz-doje tokio objekto, kurio ontologi-nėje sąrangoje glūdi nesuvokiama-ybė. Ši nesuvokiama-ybė negali būti pergalėta nei kasdieninė mūsų pa-tirtimi, nei moksliniu tyrinėjimu, nei filosofiniu protavimu. Susidūrę su šitokiu objektu, mes galime tik apsispręsti: laikyti jį tikru ar nelai-kyti, vadinasi, jį tikėti ar netikėti. Kitokios išeities čia mums nėra. Gra-žiai tad S. Kierkegaardas apie tikė-jimą ir sako: "Tikėdami mes priima-me tai, kas neduota ir kas niekad iš esančios sąmonės negalėtų būti išvesta".⁴⁾

Nūn, nei po jūčiais patirčiai, nei moksliniam tyrinėjimui, nei loginiam protavimui neprieinamą nesuvokia-mybę vadiname paslaptimi. Tai ter-minas, atrodo geriausiai išreiškias ontologinę nesuvokiama-ybę sąrangą ir tuo nurodąs laikymo tikru objek-tą: laikyti tikru arba tikėti galima tik paslaptį. Visa, kas nėra paslap-tis, vadinasi, kas ontologinėje savo sąrangoje neslepia nesuvokiama-ybės, dar neišaiškintas, dar neiš-tyrinėtas, dar neišprotautas daly-kas. Galimas daiktas, kad praktiš-kai mes jo niekad nė nepažinsime. Tačiau šis 'niekad' čia reiškia ne patį objektą vidine savo sąranga, o

(Nukelta į 2 psl.)

Tikėjimas ir laisvė

(Atkelta iš 1 psl.)

tik, sakytume, mūsų pažinimo „technika“, kol kas nesugebanti prie šio dalyko prieiti. Pats objektas betgi yra atviras ir todėl mums principškai įmanomas pažinti arba mokslinio tyrimo, arba loginio protavimo keliu. Jis nėra jokia paslaptis. Nuosekliai tad ir gnoseologinis santykis su tokiu objektu nėra jo laikymas tikru arba tikėjimas. Tikra prasme tikėjimas yra galimas tik nesuvokiame arba paslapties akivaizdoje.

Ligšiolinė minčių eiga sudaro tam tikrą silogizmą: tikėjimas yra laikymas ko nors tikru; laikymui tikru objektas arba šis „kas nors“ yra nesuvokiame arba paslapties; taigi — tikėjimas yra nesuvokiame arba paslapties laikymas tikra. Gnoseologiskai visa tai reiškia, kad paslapties tiesa tikėjimu mums tampa sava. Tikėjimas įgalina mums įjungti paslaptį į mūsų egzistencijos plotą. Kaip pojūtinė patirtis pajausdama betarpiškai mums liečiančius dalykus; kaip mokslinis tyrimas supažindina mus su šiuo dalyku prigimtimi bei dėsniams; kaip loginis protavimas atskleidžia mums šio dalyko bendrąsias idėjas bei jų ryšį; taip tikėjimas padaro mus pajėgius jimi savin paslaptį, kurios neįmanoma nei patirti, nei tyrinėti, nei protavimas. Jeigu tad tikėjimas gnoseologiskai būtų neįmanomas, tuomet nesuvokiame būtų paslapties šalia mūsų egzistencijos ploto, kadangi pačia ontologine savo sąranga ji buvot anapus visų kitų pažinimo būdų. Tikrai tikėjimas kaip visiskai skirtingas gnoseologinis kelias pajėgia įtraukti nesuvokiame — mūsų pažinimo sritį, būtent tuo, kad jis ją laiko tikra. Tikėjimas yra vienintelė mums prieinama paslapties pažinimo (Modus cognoscendi).

Šia prasme tikėjimas atskleidžia kaip pažinimo pilnatvę pradas. Jo nesant, mūsų pažinimo plotas liktu neužpildytas, nes jame tyla būtų tuščia vieta, skirta paslapties. Gnoseologiskai žiūrint, pačios mūsų egzistencijos išsivystymas veda mus į tikėjimą kaip šio išsivystymo atbaidą. Kiekvienas žmogus tiki, nes kiekvienas laiko ką nors tikru. Būtiškai tik klausiti, kas yra šio tikėjimo objektas: nesuvokiame ar tik nežinomybė. Šiuo atžvilgiu reikia prisiminti M. Schelerui, kuris teigia, kad „kiekvienas apbrėžia dvasia tiki arba Dievą arba stąbą“), vadina, šiam laikymui tikru arba randa tolygų objektą, arba prasišlenkia su juo, pasirinkdamas netolygų ir tuo būdu savą tikėjimą paversdamas prietarais. Tikėjimas mūsų egzistencijai anaipol nėra atsiktiną, bet antropologinė būtinybė. Tai egzistencijos slinktis ligi pat pažinimo atbaigos, būten: pasisavinti nesuvokiame tiesą. Nepasiduodama nei patirčiai, nei tyrimui, nei protavimui, paslaptis vis dėlto nusilenkia tikėjimui ir esti jo sugaunama mūsų egzistencijos pilnatvė.

II. TIKEJIMAS KAIP LAISVĖS VEIKSMAS

Kodėl tačiau mes laikome paslaptį tikra, vadina, tikime jos tiesą? — Šį klausimą galėtume atsakyti, tik atskleidę apskritai bendrą pagrindą, kodėl šis viso mes laikome ką nors tikru. O tai galėtume padaryti, tik palyginę laikymą tikru su kitų rūšių pažinimu, pirmoje eilėje su pojūtinio patyrimu ir loginiu protavimu.

Kodėl mes patiriame tą ar kitą objektą mūsų pojūčiais? Todėl, kad šis objektas savomis savybėmis — spalva, garsu, kvapu, skoniu, šaltumu, šiluma, atsparumu ir t. t. — betarpiškai paliečia mūsų jusias, pažindindamas jas tiesiog fiziškai. Tarp mūsų jusių ir objekto susikuria dėsningas ir būtinis sąlytis. Mes esame su objektu tiesiog susiję, negalėdami šios sąsajos palenkti mūsų laisvės. Mes negalime atvirai akiai įsakyti neregėti žviesos, kurios žaibus spalvomis regėti mē-

lyną. Pojūtinis patyrimas kaip pažinimas yra priverstinis. Sava valia kartais galime jį tik pradėti arba nutraukti, sakysime, akis atmerkti bei užmerkti. Bet negalime šio pažinimo nei kildinti kaip tokio, nei apspėti jo prigimties. Patirtis turi savą dėsningumą. Todėl mūsų laisvė čia ir nėra sprendžiamasis veiksnys.

Tas pat yra ir su loginiu protavimu. Ir jo eiga nėra palenkta mūsų laisvei. Protavimas irgi vyksta pagal būtinus dėsnius, esančius mūsų proto prigimtyje, kurie mes versite verčia sutikti su jo išvadomis. Iš dviejų premisų taisyklingsai padaryta išvada nėra laisvo apsisprendimo dalykas: ji yra mūsų protui būtinybė. Loginis protavimas yra nemažiau priverstinis, kaip ir pojūtinis patyrimas. Tiesa, statant premias, kartais atrodo, esą ir laisvė tarianti savą žodį. Mat, filosofijos istorijoje esama eibės premisų, kurios yra tik prielaidos. O kiekviena prielaida esanti juk laisvai prisiminta. Sakysime, garsusis aristotelinis Dievo buvimo įrodymas, atremtas į pasaulio judėjimą: visa, kas juda, yra kito judinama; pasaulis juda; taigi pasaulis yra judinamas kito, kuris nėra pasaulis. Mažoji premisa, kad pasaulis juda, yra, be abejo, akivaizdė (evidentia). Tačiau didžioji premisa, kad kiekvienas judėjimas kyla iš kito, nėra įrodyta nei moksliškai, nei filosofiskai. Tai tik prielaida. Ir vis dėlto šis pavyzdys šlubuoja. Mat, pačiam Aristoteliui ana premisa anaipol nebuvo prielaida. Jis manėsi ją įrodęs ir todėl galėjęs ją grįsti metafizinę savo schemą: potentiaactus. Laikydami, kad ji įrodyta, jis neišvengiamai žengė savo protavimo eigę prie išvados, kad esama antpasaulinio judintojo. Taigi bent subjektyviai filosofinės premisos nėra laikomos prielaidomis, o įrodytomis tiesomis. Tuo pačiu ir iš jų daromos išvados esti palenktos būtinybės dėsniu.

Patirinio pažinimo pagrindas, kaip matome, yra gamtinė žmogaus sąsaja su aplinka. Loginio protavimo pagrindas yra įgimtieji logikos dėsniai. Nei vienu, nei kitu laisvė neįveikia pagrindo vaidmens. Visi šie pažinimo būdai iš laisvės neįveikia pagrindo vaidmens. Visi šie pažinimo būdai iš laisvės neįveikia pagrindo vaidmens. Visi šie pažinimo būdai iš laisvės neįveikia pagrindo vaidmens.

Visiškai kitokį pagrindą turi tikėjimas. Jeigu, kaip sakytą, tikėjimo objektas yra nesuvokiame arba paslaptis, tai savaime aišku, kad šitoks objektas negali būti pažinimo sritin įtrauktas nei pojūtinio patyrimo, nei loginio protavimo. Nesuvokiame tiesa nestovi priešais mums betarpiškai, kaip patirties dalykas. Bet ji nėra nei išvada iš tam tikrų premisų pagal logikos dėsnius, ji yra mūsų pačių laikoma tikra. Tačiau kas gi mus verčia laikyti ją tikra? Ne fizinis sąlytis su ja, nes su nesuvokiame neturime jokio sąlyčio ir todėl jokios gamtinės būtinybės. Ne loginis dėsningumas, nes nesuvokiame nėra jokia premisa ir tuo pačiu joks protinis išvėdžiojimo (ratiocinium) padarinys. Visa, kas yra būdinga kitiems pažinimo būdams, netinka tikėjimui. Tikėjime nėra nei gamtinės būtinybės, nei loginės prievartos. Ir vis dėlto mes laikome nesuvokiame tiesą tikra. — Kodėl?

Ji gali būti tik vienas vienintelis atsakymas: kadangi mes šitaip apsisprendžiame. Laikymas tikru arba tikėjimas kyla tik iš laisvės ir laikosi tik laisvės. Būdamas nereikalingas ir net kenksmingas kitose pažinimo srityse, laisvė iškyla kaip grindžiamasis veiksnys tikėjime. Nesuvokiame arba paslaptį laikome tikra todėl, kad ją tikra laikome. Tai skamba, be abejo, tarsi tautologija. Tačiau nepamirškime, kad kiekvienas laisvės veiksmas savo pagrindu yra tautologinis: aš noriu, kadangi noriu. Laisvė yra tik tada laisvė, kai ji grindžia pati save. Kuo nors kitu

V. K. Jonynas. Sv. Kazimieras. Vitražas Detroito Lietuvių Dievo Apvaizdos bažnyčioje. Nuotr. Al. Astasaičio

pagrįsta laisvė yra nebe laisvė. Todėl ir tautologija yra vienintelis būdas, kuriuo galime išreikšti šį laisvės savęs pačios pagrindimą. Nesuvokiame yra mums tiesa todėl, kad mes ją laikome tiesa. Paslapties tiesa įeina į mūsų pažinimo sritį laisvu mūsų apsisprendimu laikyti ją tiesa.

Šioje vietoje pasirodo, koks didžiulis nesuapratimas yra racionalizmo teiginys, esą paslaptis pavergianti dvasią. Iš tikrųjų yra kaip tik priešingai: paslaptis išlaisvina dvasią. Nes paslapties akivaizdoje žmogus esti paliekamas visiškai savaraimis, kaip sakėme, žmogų verčia. Tikėjimas yra vienintelis, kuris nusikrato šio gnoseologinio prievartos, kadangi nesuvokiame mūsų neverčia nei savo betarpiškumu, nei loginiu savo dėsningumu. Ji tik šaukia mūsų laisvės ir laukia jos priedėjimo. Nuosekliai tad laisvė visa savo galia ir apreiškia tik nesuvokiame akivaizdoje. Priešingai racionalizmui turime todėl teigti, kad tarp paslapties ir laisvės esama vidinio ryšio: paslaptis yra vienintelis pažinimo objektas, kuris išsaugo nepažeistą mūsų laisvę, o mūsų laisvė išsiskleidžia visa savo pilnybe, tik susidūrusi su paslaptimi. Greičiausiai šios prasmės turi ir Kristaus žodžiai: „tiesa padarys jus laisvus“ (Jn 8, 32), nes Kristus čia kalba ne apie pojūtinio patyrimo ar loginio protavimo, o apie tikėjimo tiesą, kuri, būdama pačios dvasios apsisprendimas, kaip tik ir padaro ją laisvą. Pažinimo srityje žmogus yra tikrai laisvas, tik tikėdamas.

Jeigu betgi tikėjimas yra laisvas mūsų apsisprendimas, tai kokios prasmės turi įvairūs įrodymai bei pagrindimai, kurių praeities apologetika buvo taip uoliai ieškojusi ir tiek daug jų prisilaisiojusi? Ar visos šios šimtmečių darbas yra buvęs beprasmiškas ir bevalis? — Ir taip, ir ne! Suprantant apologetinius įrodymus kaip tikėjimo prieštą bei šaltinį, jie iš tikro yra beprasmiškas, nes tikėjimo nieku negalima priežastinti, gal grįsti. Priežastinai grįsti tikėjimą reikėtų suvokti nesuvokiame ir tuo pačiu paversti tikėjimą žinojimu. Net ir Dievo buvimo įrodymai — vis tiek kokie jie būtų — nėra verčiamoji pobūdžio, nes jie liečia ne mūsų pritarimą kokiai nors šalia mūsų esančiai teorijai, bet mūsų apsisprendimą už tokią tikrovę, kuri angažuoja mus pačios mūsų egzistencijos gelmėse. „Tikėjimas“, kaip pastebi E. Brunneris, „nėra santykis su kuo nors (su Etvąs), su idėja, su tiesa ar mokslu, — tebūna tai ir dieviška tiesa bei dieviškas mokslas; tikėjimas yra perdėm asmeninis santykis“). Jeigu Dievas yra, tai jis yra mano Dievas. Užtat ir jo buvimo įrodymai

yra ne atsieta protavimas, o mūsų egzistencijos užangažavimas manam Dievu. Štai kodėl šie įrodymai, atrodo nesugriaujami logiškai, niekad ir niekam nėra buvę tikėjimo šaltinis egzistenciskai.

Suprantant tačiau apologetinius pagrindimus kaip tikėjimo galimybę, jie įgyja giles prasmės ir pasirodo ne kartą esą būtini. Kodėl mes iš tikro tikime, įrodyti negalima, nesuapratant tikėjimo prigimties. Tačiau kodėl mes galime tikėti, įrodyti negalima ir net reikia, jei nenorime tikėjimo sujausti su atakumu. Loginės tikėjimo galimybės įrodymas kaip tik ir skiria tikėjimą nuo prietarų, už kuriuos taip pat laisvai apsisprendžiame, kurie tačiau filosofiskai visados yra nesąmonės ir todėl negalimi tikėti. Apsisprendimas už jį tikrumą virsta beprasmiu užsikirtimu arba lengvabūdiškumu. Ši skirtuma tarp negalimos įrodyti tikėjimo tikrovės ir būtinios įrodyti tikėjimo galimybės paaiškina mums vienas pavyzdys, kurį autorius yra kiek plačiau sklaidęs kitoje vietoje ir kitu atžvilgiu,*) kuris betgi gerai tinka ir mūsų atveju.

K. Jaspersas, vienas iš egzistencinės filosofijos kūrėjų, teigia, kad „žmogumi tampa Dievas-Kristus yra filosofiskai negalimas“, būtent todėl, kad „Dievas kaip transcendencija... nėra tampantis Dievas ir neturi jokios istorijos“ (p. 253). Jeigu tad Dievas būtų įsikūnijęs, tai reikštų, kad jis buvo laike ir turi istoriją. Tokiu atveju Dievas būtų ir transcendentus ir imanentus karta. O tai, Jasperso pažiūra, ir yra prieštaravimas. Vadinas, sąvoka „įsikūnijęs Dievas“ yra logiškai negalima. O kas negalima logiškai, tas yra netikra ontologiškai. Laikydami Jėzų iš Nazareto Dievu, mes stovėtume ne prieš paslaptį, o prieš beprasmybę arba absurdą. Tuo tarpu beprasmybės akivaizdoje negalime apsispręsti laikyti ją tikra, kadangi beprasmybė niekad negali būti tikra. Beprasmybės akivaizdoje mūsų apsisprendimas už jos tiesą virstų grynai psichologiniu užsispyrimu.

Ką tokiu atveju turi daryti apologetika? Ne ką kita, kaip įrodyti, kad transcendentus Dievas gali būti ir istorijoje, nesuiskirdamas su prieštaravimu dėsniui. Kaip tai apologetika pasiekė, tai jos reikalas. Tačiau ji privalo tai pasiekti, nes kitaip Kristaus akivaizdoje mes negalime prieiti jokio apsisprendimo. Tik tada, kad apologetika mums įrodo, kad įsikūnijimas yra logiškai galimas, mūsų laisvė pajęgs veikti Kristaus atveju. Tačiau mes didžiai klystume, manydami, kad apologetikos pateikti įrodymai Dievo įsikūnijimo galimybę jau tuo pačiu pažadina ir mūsų apsisprendimą laikyti Jėzų iš Nazareto šio galimo įsikūnijimo tikrove. Anaipol! Apologetikos įrodymai pažalina tik filosofiskai-logi-

ne klūtį mūsų apsisprendimui, parodydami, kad nesuvokiame anaipol dar nėra beprasmybė. Bet paties apsisprendimo jie nesukuria. Apsisprendimas, kaip laisvės veiksmas, vyksta ne loginės galimybės, o egzistencinės tikrovės akivaizdoje. Kad Dievas gali įeiti istorijon, mes žinome. Kad Dievas Jėzuse iš Nazareto istorijon įėjo, mes tikime. Įsikūnijimo tikrovės tikėjimas anaipol nekyla iš įsikūnijimo galimybės žinojimo. Nes tarp galimybės ir tikrovės visados tylo bedugnė, kuri peršokti gali tik laisvė, o ne protavimas. Įrodymai padaro tikėjimą galima, laisvė padaro jį tikrą. Apsisprendimas laikyti tikru tai, kas yra grynai logiškai galima, yra visados suolis, o ne tęsinys. Todėl tikėjimas, palygintas su apologetiniu protavimu bei tyrinėjimu, visados yra esmiškai naujas veiksmas, iš anoj neįsivedamas ir anoj nepratęsias.

Iš to plaukia didi svarbios išvados tikėjimo esnei suprasti:

1. Tikėjimas yra bedugnė ir todėl sunkus. — Būdamas laisvas apsisprendimas, tikėjimas tuo pačiu išskiria bet kokį pagrindimą arba dugną, kurio pasiekęs ir ant kurio atsistojęs žmogus manytųsi galįs laikyti tą ar kitą dalyką tikru. Nes pagrįsta arba įrodyta laisvė, kaip sakėme, yra prieštaravimas savyje. Pirmu požūriu šį tikėjimo savybę mus stipriai nuvilia. Mes juk visados ieškome savam tikėjimui įrodymų, ženklų bei stebuklų ir nusimename, jų arba visiškai neradę arba radę tik menkų bei neįtikinamų. Ir vis dėlto šis nusiminimas pasirodo esą be pagrindo, atsiminus, kad kiekvienas laisvas veiksmas yra bedugnė ir todėl sunkus pakelti: žmogus tiesiog palūžta po laisvės našta, nesykį mėginamas ją nusikratyti, kaip tai nuostabiai giliai yra atskleidęs F. Dostojevskis savoje „Didžiojo Inkvizitoriaus“ legendoje. Visuomeninėje srityje, laisvės pabūgęs, žmogus sudeja ją į diktatoriaus ar partijos rankas, tikėjimo srityje — į apologetų bei įrodymų rankas. Kiekvienu atveju tai yra savęs apgaudinėjimas, nes laisvė nusikratyti mes niekur ir niekad negalime: ji yra esminis mūsų apsisprendimas. Juk mėginimas ją patikėti kitam taip pat yra mūsų pačių apsisprendimas, vadinas, laisvės veiksmas.

Tai tinka visam mūsų egzistencijos plotui. Tai tinka ir tikėjimo sričiai. Ir tikėjimą turime pakelti kaip žvilgį bedugnėn, nuo kurios mums ne sykį svaigsta galva. Tikėjimas yra pats laisviausias veiksmas, nes čia nėra jokios būtinybės ir jokios prievartos, kurioms galėtume perleisti savą apsisprendimą. Čia turime apsispręsti patys ir šį apsisprendimą pakelti, nors jis mums būtų ir labai sunkus. Šitai reikia pabrėžti labai aiškiai bei atvirai, kad nesivaikytume netikrų pagrindimų bei įrodymų. Nes jų netikrumai paaiškėjus, griūva ne tik jie patys, bet ne kartą ir jais tariamai pagrįstas tikėjimas. Tikėjimas yra tvirtas bei pastovus tik tada, kai jis yra pagrįstas mūsų laisve, vadinas, kai jis esti suvokiamas bei pergyvenamas kaip bedugnė.

2. Tikėjimas yra didingas ir sykiu dužulis. — Didingas todėl, kad jis yra mano paties apsisprendimas ir tuo pačiu man labiausiai savas. Jis

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 43-ties ir California
Pirmad., antr., ir ketvirtad. nuo 6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta.
Ofiso telef. 476-4043
Rezd. tel. Walbrook 5-8048

DR. S. GĖŠTAUTAS
Nervų, emocijų, šeimoms problemoms
2624 West 71st Street
Valandos pagal susitarimą

DR. REGINALD CIENKUS
TEL. — 788-3980
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., Antr., Ketv. ir Penktad. 9 val. ryto iki 12 val. dienų ir nuo Šeštadienio 8:30-12 val. dienų
Emergency tel. — 788-8961
2 val. popiet iki 5 val. vakaro.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Iškyrus trečiadienį.
Šeštadienis 11 iki 4 val. popiet.

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvės gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val: pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštad. 12-2 val. p. p. o trečiad. uždaryta

nėra man primestas iš viršaus, kaip pojūtinės patirtys; jis nėra mane verčias iš vidaus, kaip loginės išvados. Tikėjimas man yra artimesnis, negu patyrimas ar žinojimas. Tai pats nuosaviausias žmogui dalykas, kaip ir jo laisvė. Tuo būdu jis yra ir pati žmogiskosios didybės apraška, nes žmogaus didybė bei vertė kaip tik ir išsina alkstėn jo laisvė, o tuo pačiu ir jo tikėjimu kaip viena laisvės lytimi. Tikėjimas ir žmogiskoji didybė bei vertė yra atitinkamas (aequivalentia). Tikėjimas angažuoja visą žmogų ir perskverbia visą jo būti. Jis nėra dalinė egzistencijos apraška, o visuminis jos prad. „Tikėjimas“, gražiu M. Buberio posakiu, „yra ne jausias žmogaus sieloje, o įžengimas į tikrovę, būtent, į pilnutinę tikrovę, jos neišbraukiant ir nesutrupinant“). Žmogus miršta už savo tikėjimą, paliudydamas savo didybę aukščiausiu laipsniu. Be abejo, kasdienoje mūsų apsisprendimas tikėti nuolatos būna lenkiamas tradicijai, auklėjimui, aplinkai, vadinas, niekad nėra pradžios (principium, arché). Tačiau visi šie tikėjimui pašaliniai dalykai atkrinta, ir begalinė apsisprendimo rimtis prasiveržia alkstėn, kai patenkame į tokią patirtį, kuri visą mūsų egzistenciją perkelia į naują plotmę: tai atstverimas, kankinystė, persekiojimas ir t. t. Šiose padėtyse apsisprendimas iš tikro mums, apskiautusiems, esti

(Nukelta į 6 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akimerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, IL, 599-0500
Pirma ligitonų pagal susitarimą. Jei neatsiliepa, skambinti 874-8012

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠALPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
800 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarim.

Dr. Ant. Rudoko kabineto perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-8; antr., ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocijų Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezd. tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepa, skambinti: MI 8-0001.

Tel. — BE 3-8893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akijų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKIA VAIKŲ LIGOS
2856 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarim.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Iškyrus trečiadienį.
Šeštadienis 11 iki 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvės gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val: pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštad. 12-2 val. p. p. o trečiad. uždaryta

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUCELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2750 West 71st Street
Tel. 776-3717, neatsiliepa skambinti 644-3900. Valandoms pagal susitarimą

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 5 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1166
Rezd. telef. — 229-3919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 8-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val: pirmad., antr., ketv. ir penktad. nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarim.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5148
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir „contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1 - 4 popiet ir ketv. nuo 5 - 7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 6-4410
Rezd. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 1-5 val. p. p. ir vakaras pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2653 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1225
Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 9 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2125, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — IS anksto susitarim.

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAKARA)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val: Pirmad. 6-8 p. p. antr., 2-5 p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p. Kitiems dienoms tik skubiu reikalu, susitarim.

Tel. Ofiso, PR 8-6444
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
8107 West 71st Street
Valandos: 1-5 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4860
Val: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą

Noras gyventi iki soties

PR. VISVYDAS

Birutė Pūkelevičiūtė, **NAUJUJŲ METŲ ISTORIJA**. Premijuotas romanas. Išeido Lietuviškos knygos klubas Chicagoje 1974 m. Viršeli piešė K. Velska. Leidinys 183 psl., kaina \$4.50, gaunamas "Drauge".

Amerikoje ateiviai įvairiai kala savo laimę. Vieni ieško auksinių progų, besikdami baletą, ir, nepasiekę pripažinimo, jaučiasi su-
luošinti. Kiti savo patogius namus, santaupas, akcijas vadina trupiniais ir nori dar daugiau. Treti stambius fantus laimi biz-
nyje, bet nesijaučia laimingi. Amerika prieš juos riogso kaip didelis pyragas, iš kurio reikia at-
sipiauti gerą gabalą ir pasaldinti savo gyvenimą.

Tačiau yra laimiu, kurios nie-
ko bendro neturi su materialiniu
geriu. Pavyzdžiui: laimė mylėti ir
būti mylimam. Kai kam tokia lai-
mė yra sunkiai pasiekiamą ir net
pavojingą. Staiga žmogus pama-
to, kad jo ilgai puoselėta iliuzija
virsta tikrove. Jis patiki laimėji-
mu, džiūgaudamas užsimiršta...
ir, pagal graikų tragedijos dėsni,
susiduria su triuškinančia likimo
ironija.

Maždaug tokiais atskambiais
parašytas naujasis Birutės Pūke-
levičiūtės romanas "Naujųjų Me-
tų istorija". Veiksmo fonui auto-
rė pasirenka prabangią slidinių-
kų vietovę Colorado Aspeną, kur
sniegas ir kalnų vaizdai perkami
už svarų pinigą. Taip pat ir lai-
kas — Naujųjų Metų sutikimas —
sužadina veikėjus galvoti apie
būsimą laimę, atsiverti, išsikalbė-
ti, atlikti buvusio gyvenimo per-
žiūrą.

I Aspeną Naujų Metų sutikti iš
Chicago atvyksta dvi lietuvių
šeimos: gydytojas Povilas Morkū-
nas su žmona Stefania ir drau-
dimo agentas Edvardas su Vilija.
Abu vyrai yra draugai dar iš stu-
dijų metų Kaune. Dvasinį pasau-
lį tad jie yra atsigabenę iš Lietu-
vos: Morkūnai iš kaimo, Gedvi-
lai iš Kauno. Atseit, skirtingos
mąstysenos žmonės. Autorė, kaip
ir ankstesnėse knygose, patriotiš-
kai simpatizuoja Kaunui, kuris,
anot jos, lietuviškumu niekad ne-
nusileido kaimui.

Vėliau (68 psl.) prie minėtų
čikagiečių prisistato penktasis he-

Slidininkų rojus Colorado

Nuotrauka K. V. Katelės

rojus, vietinis lietuvis Vincas Na-
ras, statybų firmos "Naras Incor-
porated" savininkas. Savo me-
džiaginį lobį jis yra sukrovęs per
20 metų. Tačiau jaučiasi vienišas,
nes yra vedęs nemylimą svetim-
tautę. Jo drama sprendžiama pa-
skutiniuose romano skyriuose.

Pasirodo, Naro gyvenimas yra
tampriai surištas su Vile, su ku-
ria jis praleido Naujųjų Metų nak-
tį prieš 20 metų. Apie tai išgirs-
tame iš Vilės pasakojimo vaišė-
sė pas Narą. Tada jis vadinosi
Narutavičiumi ir buvo paprastu
juodadarbiu. Tik sunku suvokti,
kodėl Vilė, būdama imli, geros
atminties moteris, dabar jo neat-
pažįsta. Ir kodėl kiti veikėjai, be-
siklausydami istorijos, nenutuoi-
kia Naro ir Narutavičiaus tapa-
tumo? Skaitytojui tai perdėm
akivaizdu. Nuo to visa įtampa
taip ir suglemba kaip pradruta
padanga.

Ivestas maždaug per patį ro-
mano vidurį, Naras neturi laiko
subręsti kaip charakteris. Neaiš-
ku, kokių būdu iš mažamokslio
statybininko, kuris iš pradžių,
svečiams atėjus, vos sumeta sa-
kinį, ūmai išauga gražybės po-
etas. Štai ką jis gieda Vilei: "Kai
tą rytą išėjau iš tavo namo, jau
švito. Dangum, vėjo genami,
plaukė greitai debesys. I topolio
šakas, prie tavo lango, suskrido lerina", gyvena iliuzijomis, koke-

strazdu būrys ir ėmė taip garsiai
klegeti, kad aš išsigandau: jie ta-
ve pažadins! Atsiremiau į tvorą
ir laukiau, kol paukščiai nuskris.
Stovėdamas žiūrėjau į apsnigtas
medžio šakas ir man atėjo min-
tis, kad tavo topolis greit ims
krauti pumpurus. Kad ateis pa-
vasaris, žemėn kris raudoni žir-
ginai, tada sulapos šakos... Me-
dis viską žino, medis turi laiko
ir kantriai laukia, o jo karnienu
srovėna šiltas kraujas".

Gražu! Naras, taip deklamuo-
damas, tiesiog galėtų rungtyniau-
ti su poetu H. Nagiu. Bet čia, at-
rodo, šneka ne Naras, o pati po-
etė B. Pūkelevičiūtė. Jos beletris-
tikoje proza ir poezija yra dvi ne-
atskiriamos seserys. Deja, šeim-
ninkavimo teisės dažniausiai ati-
duodamos poezijai.

Kur kas labiau išbaigtas yra
Vilės Gedvilienės charakteris. Iš
tiesų jai ir parašytas šis romanas.
Vilė savo pagrindinį vaidmenį
atlieka pavyzdinčiai, tai čia, tai
ten gyvai pabrėždama Goethe's
"Das ewig Weibliche". Apie ją
galima būtų rašyti ilgą analizę:
jos bėgimą nuo skurdžios vaikys-
tės į blizgantį, dailių paviršių.
Anksčiau ji rimtai veržėsi į bale-
to aukštumas, išjauzdavo į šo-
kius ir tebeliko menininkė. Bet,
po to, kai Edis jai uždrandė šok-
tį, ji tariasi esanti "frustrated ba-
šakas, prie tavo lango, suskrido lerina", gyvena iliuzijomis, koke-

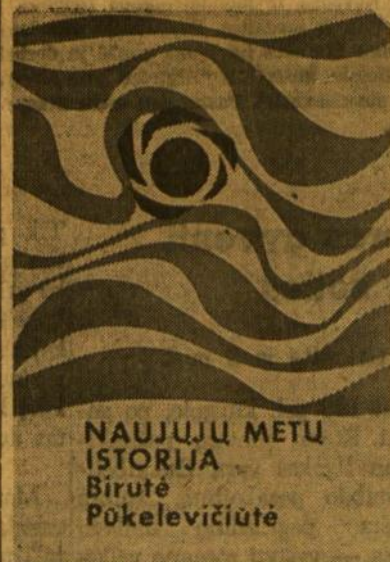
tuoja, serga snobizmu, nori pripa-
žinimo, nori gyventi iki soties.

Reikia stebėtis Vilės žiningumu,
kurį ji susikrovė savo imlumo ir
pastabumo dėka. Ne mokslo. Bet
kai Vilė ima šnekėti apie žemės
ūkio dalykus (24, 35 psl.), kaž-
kaip norisi ją pristabdyti: tegu
apie tai kalba iš kaimo kilusi Ste-
fa. Pastaroji yra Vilės priešingy-
bė: rimta, kaimietiška praktiš-
ka, taupi iki šykštumo, vis nepa-
tenkinta — anot Vilės, reprezen-
taujanti lietuvių moterų klasišką
pozą: "sėdint, linguojat, dejuojat".

Vilės spalvingas "joie de vivre"
driekiasi per visą knygą, suteik-
damas siužetui gyvumo ir rit-
mingo vieningumo. Taip ir ma-
ai vis didėjantį Vilės konfliktą
u tikrove, jos nesiskaitymą nei
su žodžiais, nei su artimaisiais. Ji
reita įgelti. Ji mikli padaryti po-
ūkį. Edis ją apibūdina: "Yra ta-
yje kažkoks aklas azartas, ir tu
rypi aplink save viską. Girdi,
rypi viską!"

Tarpusavyje kertasi ir Paulius
u Stefa. Jų santykiai remiasi keis-
u antagonistiniu "bendradarbia-
vimu", kitais žodžiais, esamos pa-
lėties priverstinė pakanta. Pro-
gai pasitaikius, Stefa Paulių va-
dina "išsirašytu sužadėtinium":
mat, po karo, atsidūrusi Kanado-
je, pasikvietė jį iš Vokietijos ir
vėliau padėjo jam užbaigti medi-
cinos studijas.

Vyrų pristatymui skiriamas vi-
sas antrasis skyrius — pirties sce-
na. Tai tikrai gražiai parašytas
epizodas, juo labiau įspūdingas,
kad viską aprašo moteris. Ten ji,
tur būt, garuose slapta betūno-
dama ant aukščiausio suolo, ste-
bėjo besislakstančių vyrų išdai-
gas. Tik viena bėda — romano
struktūrai kenkia epizodo ilgum-
as. Didesniame romane, tvar-
(Nukelta į 4 pusl.)

Premijuotojo romano viršelis, pieš-
tas Kazio Veselkos.

Iš japoniškųjų haiku

Rasa;
limpantys maži
rasos lašeliai.
Ir toks jos visiškasis
neapdairumas —
kur ji krenta.
S o i n
*
Grybas.
Ir lapas prilipęs
prie jo
nuo nežinomo medžio.
Matsuo Basho
*
ZIEMA
Kalnai ir lygumos.
Nebeliko nieko,
kas nebūtų sniego belaisvis.
J o s o
*
Pasakyk!
ar tas kvapas —
žydinčių slyvų, medžių
kylla aukštai?
.....
Nes aš matau aureolę,
kuri supa mėnulį.
B u s o n
*
Jeigu neturėtu
šio garnai balsų —
kaip atskirtum juos
nuo šio rytmečio sniego?
C h i y o
*
Nors sulankstytas
daug kartų.
Perlaužtas vėl ir vėl ir vėl
.....
Negali sakyti,
jog mėnulio nėra vandeny.
C h o s h u
*
1.
Už viską reikia dėkoti.
.....
2.
Taip pat ir šis plonas
sluoksnis sniego —
ant mano lovos apklotas:
yra dovana iš Dangaus.
I s s a
PASAULIS AUKSTYN KOJOMIS
Aukštai į orą
iššoka žuvis

"Zvirblių skrydis", nežinomo japonų dailininko tapyba,
vadinamos Tosa mokyklos (1583-1638). Paveikslas yra Chi-
cago Meno institute.

Upėtakis iššoka.
Žemai, dugne upės —
praplaukia debesys.
O n i t s u r a
VIENISUMAS ZIEMA
Nėra dangaus.
.....
Visiškai pradingo žemė.
Ir nežūrint to,
sniegas krenta, krenta
ir krenta.
S h i k i
Jūra pavasari.
JŪRA
Visą dieną —
aukštyn ir žemyn
supasi.
.....
Svelniai —
visą dieną:
aukštyn ir žemyn.
B u s o n
PAVASARĮ
Upelis slėnyje.
Ant kranto žydi
taukinės vyšnios.
.....
Net ir akmenys dabar dainuoja.
O n i t s u r a
*
Moterys sodina ryžius
laukuose.
Viskas purvina aplinkui;
ir jos pačios purvinos.
Išskyrus dainą,
kuriai jos dainuoja.
R a i s a n
Sulietuvino D. S

Viešnage Pirenėjų pusiasaly

Vasaros kelionių įspūdžiai ir vaizdai

A. TYRUOLIS

Prologo vietoj pakiliui į Pirenėjus

Septyniasdešimt trečiųjų metų vasara ne-
buvo eilinė: studijiniai ir turistiniai planai taip
susiklostė, kad vėl teko pasiekti Senąjį Pasaulį.
Plieno paukštis vėl nešė per Atlanto bangas, o
geležinis žirgas į Pirenėjų pusiasalio kraštus —
Ispaniją ir Portugaliją, kurios dar tebebuvo "terra
incognita".

— Bet ko ten važiuoti, — kalbėjo kai kas,
— juk ir čia turime gražių vietų.

— Tikra teisybė, — atsakiau, — bet prie
grožio norėčiau pridėti ir gerio: pasigrožėjus nau-
jom vietom, teks dar ir mokslui padirbėti. Beje,
ar ne Platonas mokė: kalos kagathos (gražu ir
gera)?

Grįžtu į praeitį ir galvoju, kad planai ir sya-
jonės virsta realybe kartais tik po ilgų, ilgų
metų. Štai trisdešimt trečiųjų metų vasara. Švie-
si džiaugsminga, jaunystės gajumo pilna vasara.
Studijos baigtos, nauji akiračiai verlas, nauji pla-
nai klostos, tolimi horizontai vilioja. Netrukus po
to pirmieji kelionių žygiai į Berlyną, Miuncheną,
Trogeną, Zenevą... Bet dar Alpių "nenugalėtos",

dar nenusibesta į šviesiausius pietų kraštus, o
apie Pirenėjus — dar nei kalbos, nei mintys.

— Bet ko ten važiuoti, — kalbėjo ir tada kai
kas, — argi negražu ir pas mus?

— Šventa teisybė, — sakiau, — bet nieko
nepakenks, jei prie grožio dar pridėsi grožio, kaip
sako Šekspyras.

Bet ilgai jo dėstyti ir neberekėjo, nes tuos vi-
sus taip gražiai puoselėtus planus iš karto dū-
mais apnešė prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas.
Ir tik po keturiasdešimt metų tegalėjai įrašyti
į savo "memuarus", kad Europa "iširta" nuo
Anglijos iki Turkijos, nuo Skandinavijos iki Ispa-
nijos. Bet kaip tai palyginti maža, vos tik pėdą
teikėlus į Azijos ir Afrikos žemynus. Astronautui
iš kabinės ar nuo mėnulio žemė atrodo tik kaip
sviedinys, bet žmogui, lyg tai skruzdėl, ji dar mil-
žiniškas kupstas...

Dabar kelias trumpas ir greitas per Atlantą:
gal nespėjai nė bluosto sudėti, vos spėjo saulė
nusileisti, žiūrėk, jau ji rytuos vėl teka, o trijų
tūkstančių pėdų aukštyje ji tiesiog nuostabiai
žeria savo pirmuosius spindulius, ir erdvės kar-
tais pasakiškai atrodo.

Vos spėjęs koja paliesti žemę, vėl pajunti eu-
ropinio oro ir vėjo dvelksmą, gal net to vėjo, kurį
Rilkė pavadino lyg broliu, kurs tave meiliai ap-
kamina. O belgu poetas Emilis Verhaerenas en-
tuziastingai apdainavo vėją, kurs atlekia nuo
šiaurės, nuo Baltijos:

Jis lekia nuo šiaurės, nuo seklumų, jūros,
Kur mirkčioja žvaigždės, lyg kančiai
užbūrus...

O kur nors užkliuvęs didingos uolos,
Per naktį graudingai ir šauks ir vaitos...

Okanota išbėgėjusios vasaros diena to poeto
tėviškės Belgijos sostinėj Briusely. Vėsu, kažin
ar saulė šlandie nepasirodys pro plėtinės spal-
vos debesis. Sėdim su "Brolio Mýkolo gatvės"
autorium Eduardu Cinzu garsiosios Grand Place
aikštės užuovėjoj prieš paauksuotus gildijų ir ki-
tus rūmus, lyg prieš kokį milžinišką altorių, da-

lindamies literatūros žiniomis, prisimindami ir jo
paties knygą, kuri susilaukė tokio susidomėjimo,
nepaisant vietų ar temų, į kurias Adomas Jakš-
tas savo metu būtų, be abejo, aštrokai reagavęs
(ji atsimenant, galima gerai įsivaizduoti, kokia
būtų buvus audrėlė). Tačiau meniškai apdoro-
tas pasakojimas, pozityvi, kad ir po sunkokų pa-
stangų, kun. Pauliaus istorija anglų kasyklose
anuos skėmiškus aštrumus lyg ir apdildė, lyg kai
kurios "nuogumus" pridangstė...

Grand Place aikštėje jauties lyg į namus su-
grįžęs: toj vietoj jau buvo tekę būti anais ge-
raltais šešiasdešimtais metais. Tik tada ryt-
mečio saulėj visa aikštė su karalių, gildijų ir
miesto namais spindėto spindėjo, ir gėlių buvo
pilna aikštė, ir judėjimas lyg daug gyvensnės. O
šiaip jau visa išlike, kaip buvo. Ir tas pats sienos
nišoj išgraviruotas suknubęs jautuolis, kurs mi-
rė iš meilės, ir tas Manekeno fontanas su mažu
berniuku, beledžiančiu "vandenėli". Paprastesni
piliečiai juo, sako, labai didžiuojasi, vadindami
jį "seniausiu Briuselio piliečiu". Kai kas juo ir la-
bai piktinas, esąs jau kone pilnas muziejus dra-
bužių, stilytų jam apręgti... Gal ir nebe reika-
lo, nes jau ir imperatorius Karolis V kadaise jį
kone karališkai liepęs apręgti.

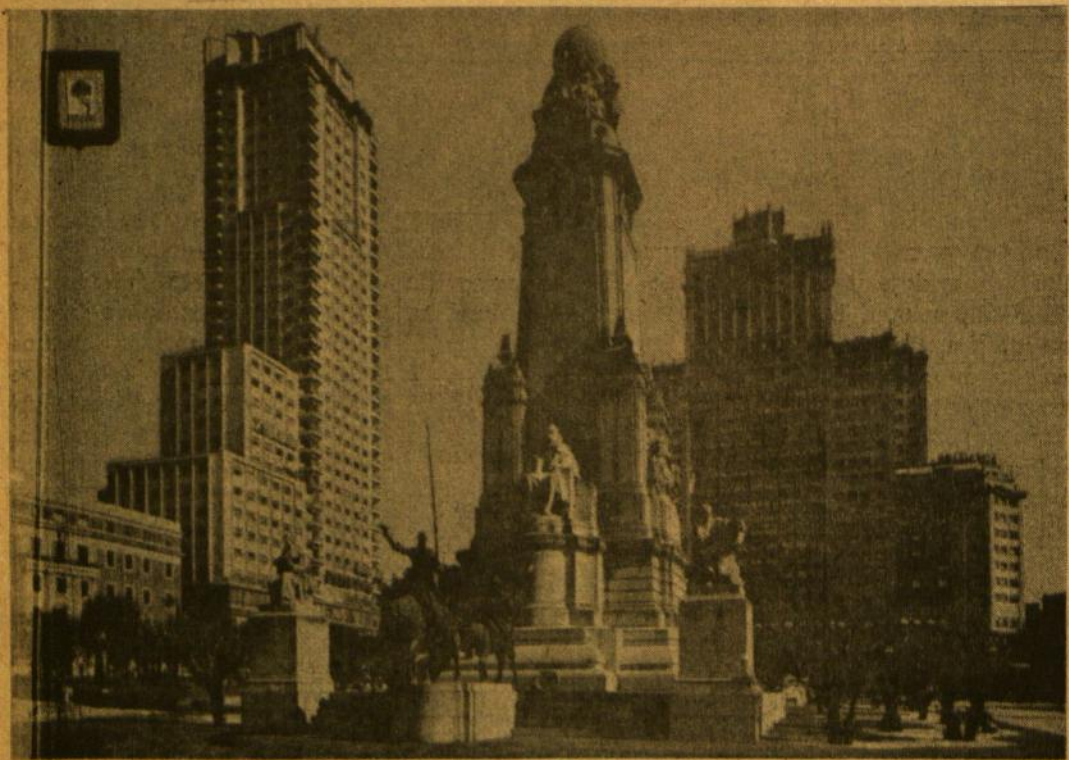
— Jis buvo prieš kurį laiką dingęs, — sako
rašytojas, beiniant mums pro šalį, — bet ir vėl
atsirado. Tai kaip legenda legendoj.

Maža pramogėlė, bet kai kam ir nemaža at-
rącija, lyg kokia istorinė garsenybė. Bet kurgi
ta šaunioji Brabantų kunigaikščių pils, kurioje
galingiausias ano meto Europos valdovas skėptrą
pėrdavė savo sūniui Pilypui II, į kurio palikimą

Grand Place aikštė

Briusely, Belgijoje

(Nukelta į 4 psl.)

Madridas. Ispanijos aikštė su paminklinėmis skulptūromis Servanteso ir jo romano nemirtingų herojų — Don Kichoto ir Sančo Pansos. Dešinėje — Ispanijos rūmai, kairėje — Madrido bokštas (aukščiausias Madrido pastatas — dangoraižis).

VIEŠNAGĖ PIRENĖJŲ PUSIASALY

(Atkelta iš 3 pusl.)

veda keltas? Nieko nėra amžino, pilys ir imperijos nuskaista į amžių gelmes.

Tad atsiveikinu su Brabanto sostine ir mūsų rašytoju, kurs svetimųjų jūroj puoselėja lietuvišką žodį. Tokių salelių, lyg kokiam vandenyne, teko ir daugiau tolimesnėj kelionėj užtikti.

Kal palygini su plačiuoju Amerikos žemynu, Vakarų Europa dabar atrodo tokia ankšta, taip artimai ir tampriai susijusi savo dalimis. Per tris valandas jau esi Paryžiuje. Kadangi jis jau buvo dviem atvejais lankytas ir tolimesnį planą teko "perreformuoti", sustojimas ten nebuvo ilgas. Dabar pats vasaros kelionių įkarštis, ir šiaurės stotis panaši į didžiulį skruzdėlyną, kur pavieniais keliautojas dingsta tartum lašas banguojančioj jūroj. Tas pats ir Austertlitzo stotyje, iš kurio tenka leistis į pietus.

Kelias, lig šiol dar nekeliautas, eina per plačius, neužmatomus, lygius ir derlingus laukus, pilnus javų ir vaisių derliaus, per tą visos Prancūzijos aukodą. Štai jau Orleanas, mergelės kažygės Jotijos Arkietės, tos mūsų Emilijos Plateraitės, gimtinė. Apie vidurdienį pasiekiamo Toura, šv. Martyno, galų apaštalo, sostinė, kur jis garsėjo drosia ir gailstinga širdim. O jau ankstyvą popietę persiritam per Garonę ir atsiduriame Bordeaux, tame šauniame vyno mieste, kurio vynuogynai garsūs, kaip ir Reino pakrančių. Gaivus Atlanto vėjas padvelkia nuo Biskajos įlankos, maloniai atvėsindamas dienos kaitrą. Pakrantės pilnos mėlynų palapinių, švitruojančių pro medžių lapus, nusileidžiančių prie pat vandens uolų.

Jau iš tolo moja Pirenėjų kalnai, baigiasi prancūzų žemė. Ironoj reikia išsikraustyti iš spartaus prancūziško traukinio į ispanišką: nebentinka bėgiai. Sako, taip ispanai bandę atsiriboti nuo Europos įtakos, nuo kaimynų prancūzų ir anglių, su kuriais istorijos bėgyje turėjo ne sykį susigrumti. Gal dėl to ispanuose liko papročių, dėl kurių kiti europiečiai šiaušias.

Vos sieną perkopę, jau iš karto pastebi kitokio tipo žmones, negu Europos širdyje. Stotyje į akis krinta lėtokas darbo tempas: tokie, sako, esą ispanai šiauriečiai, o pietiečiai su arabų mairių priemonėmis daug gyvensi.

— Kad ir kaip jie bedirbtų, bet bent sąžiningi, — sako vienas bendrakeivis, vokiečių kilmės amerikietis, kurį laiką ir Ispanijoje gyvenęs. — Smagu girdėti, — sakau, — gal nereiks bent vakarais bijoti į gatvę išeiti.

Popiečio saulutei gražiai spindint, leidžiamės pro Pirenėjų kalnų papėdes, pro stačius šlaitus ir skardžius, pro vietom žemai nusvirusias uolas. Bet tai tik Alpių kalnų imitacija.

— Štai jau ir Burgos, — aiškina bendrakeivis, — kur Franco nacionalistai spyrės prieš respublikonus. Čia ir viena iš būdingiausių gotikinių Ispanijos katedrų, didžiausia yra Sevilijoje, o bene puošniausia Toledo.

Kai bemaž vidurnaktį atsirandam Madride, jaučiame šeštadienio vakaro rimtį ir sulėtėjusį skubančios dienos žingsnį šiame didmiestyje. Ir rūpestis dėl nakvynės čia pat nukrinta: pats nakvynių biuro tarnautojas uždaro savo darbovietę paskutinę minutę prieš dvyliką ir išvargusių keleivių parsiveda tiesiai į savo namus išsiilgtam poilsui ir rytdienos sekmadienio rimčiai. Iš tiesų kartais sekas kaip pagal planą. Bet ne visad, kaip matysim vėliau.

Cervantes dangoraižių šešėlyje

Kitą rytą mano šeimnininkas beateingas su sąrašiu, kur sužymėta, kas lankytina Madride ir apylinkėse. Atrodo, kad jis tuo suinteresuotas, jis parūpina ir bilietus. Tam saraše pirmiausia pažymėta "Madrid artístico". Be abejo, teks pasi-

jams, verčiant žemę nuo pamatų, kamine dainuojant piktoms dvasioms".

Stoviu ties ta savotiška grupe — pats Cervantes išsimušęs iš šviesaus marmuro, o jo veikėjai iš tamsios bronzos — ir, rodos, lyg girdžiu, kaip didysis kūrėjas, lyg ta Wildes nelaimingojo orino statula, prakalba:

— Juk ir aš buvau kareivis, kovojau už laisvę, netekau rankos prie Lepanto, kaudamasis su tais nekrikštais turkais, buvau maurų nelaisvė, vos gyvas išlikau, bet džiaugiaus, kad su likusia dešine (dėl to ji dukart garbingesnė!) galėjau pašlovinti išmaningąjį hidalgą...". O tas, pasidavęs į rytus, joja ir joja su savo palydovu pasauly daryti "tvarkos". Ir vis tik kur nors turėtų būti jo epitafas, kurį skaitome antrojo knygos daly:

Čia ilsis Riteris šaunus,
Lig paskutinio kvapo
Kovojo kaip garbės sūnus,
Kol pasitiko jį Mirtis.

Ir norint skirta buvo jam
Lyg išprotėjusiam gyvent
Šiame pasauly nelemtam,
Jis kaip protingas mirė bent.

Cervantes gatvė yra perstatytas namas, kuriame jis kūrė antrąjį Don Kichoto dalį ir kuriame mirė. Ten pat ir Lope de Vegos perstatytas namas, kurio sienos (jei teisybė) buvę krauju aptašytos, besiplakant už praeitį atgailojančiam

poetui, tapus dvasininku. Tą praeitį primena ir jo eilės:

Apsvaigęs melle, dulkės aš laikiausi,
Tavęs, o sielos šviesa, neieškojau:
Kiek laiko slinko man naktim juodžiausia.
Bet amžinąją Meilę nūn aukoju.

Jūdvių palaikai buvo perkelti į San Francisco el Grande panteoną, kur ir kito Madrido didžiojo — Velasquezo — kapas. Bet ispanams nepavyko įkurti tokio panteono, kokį turi prancūzai Paryžiuje. Daugumos didžiųjų žmonių palaikai buvo dingę, po keliskart belaidojant ir bevežiojant. Goyos kūną rado, bet buvo be galvos.

Iš Ispanijos aikštės jau ir pro medžių lapus gali įžiūrėti Karalių rūmus, kurie taip išsiplėtę, kad užima gerą miesto kvartalą. Iš oro jie veikia savo didingumu, nes bene keliskart didesni už Buckinghamo rūmus Londone. Vidur Didieji laiptai iš tiesų didingi, ir juose, sako, stovėdamas Napoleonas pasakęs savo broliui, kad brolelis čia geriau įsikūręs, nei jis pats Paryžiuje. Ne vienas liūdnas žvilgsnis iš gausybės paveikslų sienose primena Putino eilėrašty apie seną grafą:

Liūdnai šypso senas grafas
iš aukšinių rūmų.
Tirpsta prieblandos ūkuose
sumušti vitražai.

Vitražai čia, žinoma, nesumušti, nes per pietinį karą iš abiejų pusių buvę sutarta šių rū-

mų negriauti.

Gal įspūdingiausiai čia nuteikia Kilimų ir Sosto salės. Tų kilimų, sako, susidarytų kokios devynios mylios. Bet sostas, kad ir apsuptas keturių liūtų po Tiepolo išpuoštom lubom, tarp veidrodžių ir spindinčių kristalo liustrų, tėra nuščias. Franco, kaip "Ispanijos karalystės užvaizdas", į jį nesėdąs, o būsimasis sosto įpėdinis kantriai laukiąs savo dienos Portugalijoje.

Grįždamas vienuose Primo de Riveros gatvės rūmuose aplankau bene vienintelį Madride gyvenantį lietuvių salezietį kun. Kazimierą Patalavičių, kurs profesorauja tenykštėj mergaičių kolegijoje ir vadovauja lietuviškai radijo valandėlei. Mielas ir visiems paslaugus, jis įdomiai papasakoja savo pasitraukimo odiseją, kaip buvęs primtas paties Franco radijo valandėlės reikalu ir kaip gelbėjęs tuos mūsų tautiečius, kurie buvo įkliuvę į bėdą, kovodami prieš Franco pilietiniame kare. Mane iš tiesų visad žavi tokios tolimos lietuviybės salelės, lyg kokiam didžiuliui vandenynė.

— Ar nepasilgstate savo tautiečių, gimtosios kalbos tokiu toliu krašte? — paklausiau.

— O ne, juk kasdien per radiją su jais gyvu žodžiu kalbuos, — atsako šis garbusis lietuviybės apaštalas.

(Bus daugiau)

Stasys Ušinskas Algirdas prie Maskvos vartų (Jaunimo centras, Chicago)

Dailininkas Stasys Ušinskas gimė 1905 m. ir mirė s. m. birželio 13 d. Lietuvoje. Dailės mokslus baigęs Kaune ir Paryžiuje, ypač daug dirbo, kaip dekoratorius, teatre. Nevengė ir monumentalios tapybos, už ją laimėdamas tarptautinius Grand Prix ir medalius. Pasaulinėje parodoje New Yorke 1939 metais nepriklausomos Lietuvos paviljoną puošė jo darbai, kurie dabar yra Jaunimo centro didžiojoje salėje, tai "Algirdas prie Maskvos vartų" ir "Vytautas Didysis Lucko suvažiavime". Pastaruoju metu Stasys Ušinskas sukūrė taipgi nemažai vitražų.

Noras gyventi iki soties

(Atkelta iš 3 pusl.)

koj, bet 180 psl. knygoje, po gana jau ištęsto moterų pašnekesio, gan ilgokas vyrų išsikalbėjimas stabdo pasakojimą. Autorė primiršta pagrindinę dialogo funkciją — vystyti romano veiksmą. Amerikiečių rašytoja Elizabeth Bowen šia proga yra pastebėjusi: "Charakteriui iš viso verčiau būti mažakalbiu, negu labai iškalbingu". O B. Pūkelevičiūtės pirtyje Edis ir Paulius pasikeisdami varo nostalgiskus prisiminimus.

Vis dėlto kaip tik dialogų šiltoje gvybybėje glūdi autorės stiliaus savaimingumas: sceniškai trumpa, gyva frazė, kartais jausingas ilgesnis veikėjo išsiliejimas; aforizmas, patarlė, vaizdingas palyginimas, įdomi informacija, tikriniai vardai, amerikoniškiai, net sporto pavardės bei terminai. Ypač autorė mėgsta rašyti apie nepriklausomybės laikus. Skaitome mielus fragmentus: Naujųjų Metų sutikimas Karo muziejaus sodelyje, arba Prancūzijos pasiuntinybėje. Futbolo rungtynės LFLS stadione tarp Rygos ir Kauno rinkinių, slidininkų sekmadienis Kaune, kaimo pirties vaizdas Uoginiuose...

Minėti bruožai sudaro B. Pūkelevičiūtės prozas: stipriąją pusę. Be to, ji nemėgsta miglotumo ir neperkrauna sakinių žodeliais, ištrauktais iš kraičio skrynių. Niekad neužmiršta samojos, neretai pavirstančio kandžia mūsų visuomenės įpročių satyra. Štai kaip juokiamasi iš mūsųose nuvalkioto žodžio "aukojimas". Edis aiškina: "Pasiuokojimas, ponas, lietuviuose populiarus žodis.

Stasys Ušinskas

Donelaitis (vitražas)

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th St., Tel. R.Epublic 7-1941

STANDARD FEDERAL... FINANCIAL FRIEND OF THE FAMILY

7 1/2% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$5,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.90%
on interest accumulated for 1 yr.

6 3/4% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 30 Month Maturity
YIELD INCREASES TO 7.08%
on interest accumulated for 1 yr.

5 3/4% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 90 Day Maturity
YIELD INCREASES TO 6.00%
on interest accumulated for 1 yr.

7% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.35%
on interest accumulated for 1 yr.

6 1/2% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 1 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 6.81%
on interest accumulated for 1 yr.

5 1/4% YEARLY PASSBOOK SAVINGS
Interest Paid to Date of Withdrawal
YIELD INCREASES TO 5.39%
on interest accumulated for 1 yr.

*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 — 847-1140

Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation

Teatriniai laišakai iš Europos (2)

Opera Buffa ir Magiškoji fleita Florencijoje

ALGIRDAS LANDSBERGIS

Geležies mėn.

Cirko palapinėje laukiame "Opera Buffa" spektaklio. Lauke Florencijos garsai, turtingiausios dailės ir skulptūros tinklinys pasaulyje. Teatrinis menas, ryškiau suvilgęs renesanso metais, visad buvo jo šešėlyje. Ir dabar vietinių spektaklių vos keletas. Bet išradingieji florentinčiai (florenciečiai, firenziočiai), visad pasižymėję ir mene ir biznyje, sugebėjo išprausti savo miestą ir į teatrinį žemėlapi. Jie jau 1937 metais pradėjo metinius tarptautinius muzikos ir teatro festivalius, sutraukiančius Florencijos iškilniausias Europos ir tolesnės rumpes, pralenkiančius panašius Romos įvykius.

Nors cirko palapinėje tvanku, publikos nuotaika gera. Visi pasiryžę linksminis. Tik vaikų būrys prie scenos, šalia keturių instrumentų orkestrėlio, nepaprastai ramus. Dar penktos minutės iki spektaklio pradžios, pakankamai laiko skubomis susipažinti su "Opera Buffa" geneze. Spektaklio idėja gimė pieštinių filmų autorius Emanuele Luzzati galvos. Jis prisimena, kaip vaikystėje su draugais ir draugėmis improvizuodavo "Sevilijos kirpėjo" veikėjus, kurie operon atėjo iš "Commedia dell'Arte". Dabarties vaikai tokių žaidimų jau nebežino, jie mėgdžioja kino ir televizijos sintetinius, masinės gamybos herojus. Nejaugi Italijoje jau miršta populiariojo lyrinio teatro tradicija? Su bendraminčiais, dailininku Tonino Conte ir režisieriumi Ruggerio Rimini, įsai sukurs spektaklį vaikams, pažadinantis jų vaizduotę ir sužadinsiantį jų smalsumą. Tai bus modernus "mišrių priemonių" (mixed media) spektaklis, kurio dėka vaikai vėl sugriebs lyrinio teatro tradicijos siūlą ir atras alternatyvą kinui bei televizijai.

"Išgersim..." arijos garsai iš "Traviatos". Akordeonisto palydimas, ja girdžiančių balsu dainuoja statinės pavidalo, puodynai žmogėnas su barzdos šešėliu, švaistydamos raudonas (gyvas) rožes į publiką. Daug žadanti pradžia. Scenon įžengia jaunas režisierius Rimini ir paraiškina "Opera Buffa" gimimą. Ji buvo skirta vaikams, bet dabar atveriamas ir suaugusiems (Kodėl gi ne? Juk 19-to šimtmečio leidėjai nedarė skirtumo tarp vaikų ir suaugusių literatūros. Juk Walt Disney filmai... etc., etc.). Scenoje pasirodo šlavėja, kuri nudažė esanti operos dainininkė. Situacija gerokai nudėvėta ir labai juokinga. Ją seka Luzzati pieštinis filmas "Italė Alžyre", puikiai perduodantis Rossini muzikos ritmą, pašėlusį tempą ir humora. Publika entuziastiškai ploja — spektaklio akcijos vėl pakyla. Po pieštinio filmo vėl prie gyvų aktorių. Jų susirenka šešetas, "Bel Canto" trupė, kiekvienas dainininkas — kostiumu iš skirtingos Rossini operos. Ką jie dainuos? Kiekvienas stengiasi pristumti savo operą. Jų perilgai užšėtusias diskusijas pertraukia kitas Luzzati pieštinis filmas, pagal Rossini operą "Sarką vagiškę". Publikos entuziazmas vėl pakyla. Uždanga. Po ilgos pertraukos "Bel Canto" trupė nusprendžia parodyti "Sevilijos kirpėjo" ištraukas, pertraukiamas komentais.

Spektakliui pasibaigus, vaikų plojimas daug garsesnis už suaugusių. Mūsų kaimynai, iš kairės ir iš dešinės, spektakliu nusivylę. Mūsų jausmai panašūs. Kas kaltas? Spektaklis? O gal mes per daug surambėję, praradom vaikų sugebėjimą žavėtis? Gal mūsų lūkesčiai neišsipildė? Kaip

Ruggero Rimini

Penny Brown "Opera Buffa" teatro Circo di Roma spektaklis.

ir daugelio modernių spektaklių, "Opera Buffa" idėja taip patraukliai skambėjo teorijoje. Kas gi pasidarė scenoje tikrovėje? Juk "Sevilijos kirpėjo" apdaruose savo šmaikštųjį šokį tebešoka pažįstamieji "Commedia dell'Arte" juokdariai. Pima, režisūrai trūkio išradinimo (išvada: režisieriui neužtenka dabarties scenon perkelti veiksmingas tradicines konvencijas; įsai jas turi naujai perkurt, josna įkvėpt naujos gyvybės). Antra, aktoriams stokoja subtilumo, šlifos. Komiška vaidyba paviršiuje atrodo pati lengviausia — išsprogint akis, paslyst ant banano žievės — bet iš tikrųjų ji nepaprastai sunki. Operinės arijos dainavimas nepakankamu balsu gali būt išraiškus komišką komentaras ar brechtišką "susvetinimas" ("Verfremdung") — žiūrėkit, kaip aš išguldau tą ariją, mano balsas per mažas, bet aš tą ariją analizuoju, suvaidinu, etc.). "Opera Buffa" veikėjai to lygio nepasiekė, jie tesužadino norą išgirsti Rossini arijas, dainuojamas operiniais balsais. Spektaklio kūrėjų siekliai pilnai teisingai Luzzati pieštiniuose filmuose. Ar vaikai sugrįš prie italų populiariojo lyrinio teatro tradicijos. (Gal žiūrėdami Luzzati

kartūnus televizijoje ar kino teatruose?). Tikėkimės, tikėkimės...

Iš operos popularizacijos "tikrą" operą. Po karo pastatytuose moderniuose Florencijos operos rūmuose Hamburgo operos teatras stato Mozarto "Magiškoją fleitą". Koksai masinantis skanėstas teatriniam keliautojui Mozarto dangiškoji muzika. Ir keistasis įdomusis libretas. Kaip hamburškiškai perkas šį rėšutą. Ar kai kurie žinovai nevirtina, kad "Magiškoji fleita" sunkiausia įscenizuoti iš visu operų? (Kurt Pahlen savo knygoje "Oper der Welt" paskiria jai visą svarų skyrių). Ką jie pabrėž, ką išskirs iš libreto mišrainės? Ar autoriaus Schikanederio naviškai farsiškus elementus Vienos "dainuotinės pjesės" ("Singspiel") tradicijoje? Ar masoniškuosius motyvus ir Mozarto gudrų išpraustas politines idėjas? Ar metafizinę plotmę, tamso ir šviesos grumtynes? Šiame spektaklyje susikims ir vieną iškilųjų klouniškų veikėjų scenos istorijoje, Papageno, kuriam dekingieji salzburgiečiai net paminklą pastatė. O kur dar kontroversija, operą Hamburge statant? Ją režisuot buvo pakviestas filmų aktorius Peter Ustinov, kurį karingieji tradicijos sargai bematant apkalta stoka pagarbos klasikiniam šedevrui.

Uždanga veriasi, ir teatrinis keliautojas sušnabžda padėkos žodžius moderniajai, demokratiškai teatro architektūrai. Nebe 19-to šimtmečio dežinė scena, balkonų klasinė ir piniginė nelygybė. Matomumas puikus iš visų kampų. Tegyvuoja žiūrovinė lygybė auditorijoje ir talentinė nelygybė scenoje!

Jau po kelių minučių išryškėja kontrastas tarp "Opera Buffa" ir šio spektaklio. Nepaprasta ansamblio dama, lengvumas ir žaislingumas, kursai gimsta iš profesionalinio pasišventimo ir rimties. Ir kaip be reikalo baimintasi Ustinovo "nerimtumui". Jis pareiškė, jog "Fleitos" emesis

Peter Ustinov moko "liūtus" "Magiškosios fleitos" repeticijoje.

Jean-Denis Maicles kostiumų esidzai Mozarto "Magiškoji fleita".

Nauji istorijos dėstymo laikai

Pokalbis su vadovėlio redaktorium Vincentu Liulevičium

Redakciją pasiekė naujas istorijos vadovėlis "Lietuvių tautos ir valstybės istorija", pirmoji dalis. Ta proga užkalbinome jį redagavusį Vincentą Liulevičių ir pateikėme jam keletą klausimų.

— Kieno skatinamas Jūs šį vadovėlį paruošėte?

— Jį paruošti mane pakvietė JAV LB švietimo taryba.

— Kas vertė švietimo tarybą imtis ruošti ir išleisti naują istorijos vadovėlį?

— Paprastai, kiekviena karta privalo turėti naują parašytą istoriją. Gyvenimas smarkiai eina pirmyn. Prof. dr. Z. Ivinskis mėgo kartoti graikų išmintį: "Niekada neįbrisi į tą pačią upę", nes vandenys kiekvieną sekundę bus jau kitas. Taip sakoma, turint mintyje normalų tautos gyvenimą. O mūsų dabarties atveju, ne tik kartos pasikeitė, bet ir visai kitos sąlygos išsivijoje. Gyvenimas svetimoje tautoje. Nereguliari liuanistikos mokykla. Kalbos menkėjimas ir daugelis kitų pasikeitimų. Visa tai matant, reikėjo naujos istorijos programos, o su nauja programa ir naujo vadovėlio.

— Pavartius vadovėlį, krinta į akis naujas dėstymo būdas. Kodėl atsakyta ankstyvesniojo?

— Lietuvoje istorija buvo

"auksinio vidurio" principu: gerbt Mozartą, be neidealizuot. Jo spektaklis kartais atrodė net per daug pagarbus; pasigendi kokios kad ir grubesnės išmonės. Tačiau įsai išradingas, jo vaizduotė aktyvaždį, veiksmas kupinas tikslingų smulkmenų (kurias amerikiečiai vadina "stage business"). Ustinovo vaizduotė ir žaislingumas įsiūgią į bendrą spektaklio rimtį. Spektaklio viename išsiskiria filosofinė "Fleitos" idėja; farsiškieji, masoniškai-politiškieji "Fleitos" požiūriai pasitraukia antrinėn plotmėn. Išdavoje: menas išlaisvina, laisvė glūdi gėryje ir tiesoje. Koks tu gražus, 18-to šimtmečio optimizmas. Ir Mozarto muzikai tebeskambant, tavim beveik galima tikėti.

Vaidybinė "Fleitos" aukštuma, tai Ude Krekow Papageno vaidmenyje. Matyti, kaip puikiai jis yra išstudijavęs savo papagėniskų pirmtakus ir Vienos "Singspiel" juokdarius aplamai. Tačiau jo vaidyboje nesijaučia knygų dulkų ir studijų prakaito. Ypač tingio lengvumo, vaiskumo vaidyba priartėjanti prie Mozarto muzikos, primenanti iškilųjų atletų pasiekimus, sukuriančius iliuziją, kad visa tai pasiekiamą be jokios pastangos.

Jokių nusiskundimų apie spektaklį? Ar muzikinė interpretacija ir patsai pastatymas nebuvo per daug monochromatiški? Kartais pasinorėdavo daugiau kontrastų tarp farsiškiųjų ir rimtųjų, "žemiškiųjų" ir "dangiškiųjų" elementų. Kodėl slybinas nugaišo nieko nepagašdinęs. Ir tie simpatingi liūtai žiburiuojančiom akim, kas žiūrėtų juose pavojų? Senajam Vienos "Singspiel"je" pasakinės naivybės dar turėjo grubaus gyvastingumo; žiūrovai bauginosi, džiaugėsi ir dažnai sulaikydavo kvapą. Hamburgo "Magiškos fleitos" spektaklyje viskas sulgyjinta, nudailinta, o žiūrovų dalyvavimas atokesnis, ramesnis, pernelyg estetiš.

Ar tau ne gėda, teatrinis turiste. Prarijęs tokį skanėstą, neįskenti nemumėjęs (Ir su tiek daug svetimų žodžių). Bet dabar nuo operų kreipkime akis į lenkus, dominavusius Florencijos tarptautinį festivalį. Lenkus? Taip, lenkus!

dėstoma trim koncentrais: vienas pradžios mokykloje ir du gimnazijoje. Kitaip sakant, Lietuvoje dėstė istoriją tris sykius. Čia liko dėstoma du sykius: vieną pradžios mokyklos VII-VIII skyriuose ir kitą aukštesnėje mokykloje. Praktika parodė, kad tokie koncentrai menkina mokinių susidomėjimą. Jis jaučiasi tuos dalykus jau mokėsis, todėl nebeįsima toliau tuo pačiu domėtis, nors čia jam ir daugiau žinių duodama, negu anksčiau. Todėl antrajame koncentre programa surašyta teminiu būdu. Čia mokynys susidurs su nauju dalyku. Žinoma, svarbiausias pagrindas, kodėl vadovėlis šiuo būdu parašytas, tai kad tokia priimta programa. Šis dėstymo būdas yra labai parankus: neturi nuolatinio istoriko, o turi naudotis paskirais asmenimis.

— Šiame vadovėlyje mažai kunigaikščių vardų. Kodėl taip padaryta?

— Anksčiau Lietuvos istorija susidėjo kone iš vieno kunigaikščių. Už jų nugaros beveik nebesimatė tautos. Dabar čia rodomi visi tautos luomai. Dėl sumažinimo dėmesio kunigaikščiams nereikėtų nusiminti. Juk katalikų Bažnyčioje šventųjų skaičius viešam naudojimui irgi sumažėjo, kad būtų dėmesys atkreiptas į pagrindinį centrą — Kristų. Vadovėlyje sumažėjo dėmesys kunigaikščiams, kad pačios tautos veikla būtų matoma istorijos eigoje.

— Kodėl šio vadovėlio viršelyje yra pažymėta pirmoji dalis. Iki, kad jį bus ir daugiau. Kas vertė eiti tuo keliu?

— Patyrimas parodė, kad tą patį vadovėlį nešiotis į mokyklą kelerius metus mokiniui labai įtrįsta. Maloniau, kad kiekvienais metais mokslui naudojami nauji vadovėliai. Tokiu būdu čia minimoji bus keturios dalys, skirtos IX — XII skyriams arba V — VIII klasėms.

— Jūs čia pasirašėte tik redaktoriumi, tai kas šį vadovėlį parašė?

— Kad greičiau vyktų vadovėlio paruošimas, buvo nuspręsta jį rašyti lietuviškos tautos būdu. Vadovėlį parašė jaunosios istorikės: Danutė Bruškytė, Danguolė Stončiūtė, Silvija Alens-

kaitė, Augusta Šaulytė ir pats redaktorius. Plačiau vadovėlio pratarmėje nurodyta, kas ką rašė.

— Vadovėlis skirtas IX skyriui arba V klasei. Ar jį galės pasinaudoti ir šiaip jaunimas?

— Visi galės jį naudotis, kas tik norės pažinti lietuvių tautą ir jos valstybę. Ypač bus naudinga su šio vadovėlio žiniomis susipažinti jaunos motinoms bei jauniems tėvams, turintiems priaugusių kartos, kad galėtų pagelbėti vadovėlyje surašytoms žinioms suprasti ir jas pasisavinti.

— Kas atsitiks, jei skaitys šį vadovėlį suras nesuprantamų terminų?

— Vadovėlis stengiasi paruošti, labiau naudojant čia augančioms kartoms suprantamus išsireikšimus bei žodžius, todėl vyresniesiems mokiniams nebus jokių kliūčių jį suprasti. O kad nesuprantamą terminą čia pat galėtų išsiaiškinti, vadovėlio gale yra sudarytas parankus kitiuotas žodynėlis.

— Iš ankstyvesnio pasakymo aišku, kad X skyriui arba VI klasei bus kitas vadovėlis. Kada žada jį pasirodyti?

— X skyriui (VI kl.) skirtas vadovėlis jau parašytas ir suredaguotas. Jam atskiras temas parašė Vaclovas Čižiūnas, kun. dr. Juozas Gutauskas, Ignas Medziukas, dr. Grigas Valančius ir pats redaktorius. Šiuo metu peržiūrima vadovėlio kalba. Po to

DAŽAU
LANGUS BEI GARAZUS
IS LAUKO
Nebrangiai
436-7041

GIFT
INTERNATIONAL

VAZNELIŲ PREKYBA
Dovanos įvairioms progoms
2501 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629
Tel. (312) 471-1424

tuoj vadovėlis bus atiduotas JAV LB švietimo tarybai išleisti.

— Kokios laukiate reakcijos po šio vadovėlio pasirodymo?

— "Daraktorių" laikais, kai vaikas beveik atmintinai išmokdavo maldaknygėje maldas, suaugęs visai nenorėdavo imti į rankas jam nupirktos naujos maldaknygės, nes joje visos maldos atrodė kitoniškos, kurios vėl reikės mokytis iš naujo. Tikėdamas, kad pažangių istorijos mokytojų tarpe neatsiras tokių, kurie laiko dvasios nesuprastų, vadovėlio pasisekimu neabejoju. Kadangi šis vadovėlis pradeda naujus istorijos dėstymo laikus, pramatau greitą šios laidos išsisėmimą.

WAGNER & SONS
Typewriters, Adding Machines and Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 60 m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

**KONCERTINĖS
YPATINGAS
GITARAS
IR
KANKLES
DARO PAGAL UZSAKYMĄ
IR
TAISO STYGINIUS
MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
1914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652 3200**

KNEIPP SPRINGS
Rome City, Indiana 46784
Tel. (219) 854-2341

Čia gydoma pagal
pagarsėjusį pralato
Kneipo metodą: su-
stiprinama sveikata,
sutrūkoma virškinimo sistema ir pa-
gelbama reumatizmo
skausmai, artraičio,
padargos, nutukimo ir bendro ne-
galavimo.
Pre. Kneipp
**GERA POILSIO VIETA IR
VEIKIA ISTISUS METUS.**

Filomena sako...

KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NEŽIŪRI Į SVIESESNĮ IR TINKAMESNĮ GYVENIMĄ.

Socialinis apdraudimas yra per mažas pragyvenimui. Augšti nuosimčiai mokami Chicago Taupymo bendrovės pridėjus prie Social Security, suteiks jums ramias dienas jūsų senatvėje, 5.25% ant paprastų knygučių, ir iki 7.5% ant certifikatų.

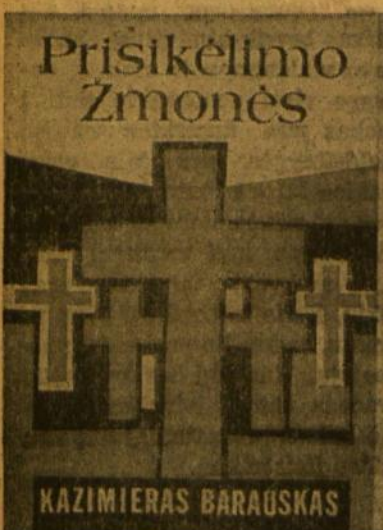
Šį metų Chicago Taupymo bendrovė švenčia Aukštinį Jubilėjų ir turi laimėjimui - kelionę į Hawaii, Disneyland, Las Vegas ir daug kitokių laimėjimų. Atsilankykite.

CHICAGO ★★★★★
savings and loan association
6245 south western avenue 476-7575

Nauji leidiniai

Kazimiero Barausko knygos viršelis, pieštas Kazio Veselkos.

● **Kazimieras Barauskas, PRISIKĖLIMO ŽMONĖS.** Išleido "Draugas" 1974 m. Viršelis Kazio Veselkos. Leidinys 224 psl., kainą \$4.00, gaunamas "Drauge".

Knyga yra žinomojo mūsų žurnalisto, redaktoriaus, kun. Kazimiero Barausko straipsnių rinkinys religinėmis temomis. Autorius, mišias beraikydamas, mirė 1972 m. lapkričio 5 d. Buvo vienas iš tų šviesių mūsų kunigų, kuriam plunksna buvo jo kasdieninio darbo ir apaštalausimo įrankis. Be kita ko, ne trumpą laiką jis "Drauge" redagavo pirmąjį dienraščio puslapį ir taipgi rašė vadinamas "Rimties valandėles". Jų parašė keletą šimtų, kurių šioje knygoje atspausdinta tik maža dalis. Anot kun. V. Bagdanavičiaus, jokio straipsnio rašymas velionies taip nedomino kaip religinio. I juos įsijaušė visą savo tikėjimą, visą protą, širdį ir visą savo plunksnos lankstumą. Šis poimtinis leidinys, kun. Petro Patlabos rūpesčiu išleistas, skaitytojui, ieškančiam gilesnės, bet lengvai parašytos lektūros, bus miela ir graži dovana.

Bronio Raitos "Paguoda". Viršelis Kosto Jezersko.

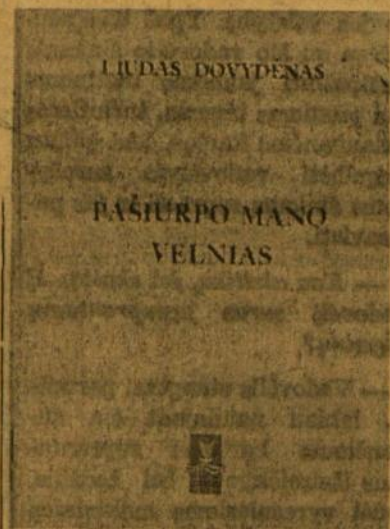
● **Bronis Raita, PAGUODA.** Akimirksnių kronika 4. Pirmoji dalis. Nidos knygu klubo leidinys Nr. 91, 1974. Viršelis dailininko Kosto Jezersko. Knyga 432 psl., kainą \$5.00 arba 2 svarai, kietais viršeliais \$0.50 arba 0.25 svaro daugiau. Leidinys gaunamas ir "Drauge".

Vėl viena nauja tų, šmaikščių stiliumi parašytų, spalvingųjų Bronio Raitos knygu, kurių puslapiuose atsispindi mūsų kultūrinio, politinio ir visuomeninio gyvenimo vingių vingeliai ir juos vingiuojančių žmonių šiečiai bei portretai. Tai gyvoji dabarties ir netolimos praeities istorija, kurią skaityti, nei miegas, nei nuobodulys neima.

● **LIETUVIŲ TAUTOS IR VALSTYBES ISTORIJA.** Pirmoji dalis. Istorijos vadovėlis lietuvininkų mokyklų IX skyriui arba V klasei. Redagavo Vincas Lilevičius. Išleido JAV Lietuvių bendruomenės švietimo taryba 1974 m. Chicagoje. Leidimą parėmė Lietuvių fondas. Spaudė M. Morkūno spaustuve. Vadovėlis kietais viršeliais, gausiai iliustruotas, didesnio forma-

to, 200 psl., kainą \$5.00, gaunamas ir "Drauge".

Šis nauju metodu, nauju medžiagos išdėstymu parengtas ir netrafaretiškai atrinktomis iliustracijomis papuoštas mūsų istorijos vadovėlis, reikia tikėtis, bus labai patrauklus jaunimui tiek savo išore, tiek sūningu puslapių sutvarkymu.

Liudo Dovydėno novelės. Viršelis B. Jacikevičiaus.

● **Liudas Dovydėnas, PASIURPO MANO VELNIAS.** Novelės. Viršelis dail. B. Jacikevičiaus. Nidos knygu klubo leidinys Nr. 92, 1974. Leidinys 240 psl., kainą \$3.50 arba 1.20 sv., kietais viršeliais \$0.50 arba 0.20 sv. daugiau, gaunamas ir "Drauge".

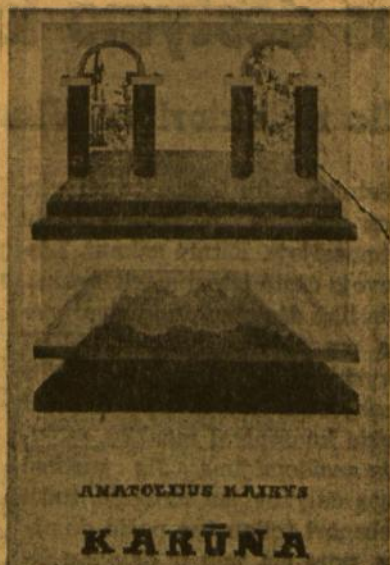
Ilgiau šimame žanre tylėjusio Liudo Dovydėno naujas novelių rinkinys, be abejo, patrauks smalsų skaitytoją. Knygoje randamos septynios ilgesnės ir trumpesnės novelės. Jų veikėjai labai įdomūs, bet vienaip ar kitaip vis nelaimingi žmonės, besimaisą čia, Amerikoje, senosios išsivijos kartos gyviusiuos metuos ir dar 19 šimtmečio gale ar dvidešimto pradžioje Lietuvoje. Autorius mažiau besirūpina pačios novelės konstrukcija, pindamas gana padriką pasakojimą, bet užtai blykstelia akimirksnių situacijų išbaigtumu ir tiesiog mėgaujasi liaudies žodžio sodrumu.

● **Anatolijus Kairys, KARŪNA.** Istorinė trilogija — poema. Devyni veiksmai, dvidešimt septyni paveikslai, prologas ir epilogas. Mindaugo epocha 1237-1268. Išleido knygu leidykla "Dialogas" 1974 m. Iliustravo Dalia Rėkytė-Alekienė. Leidinys kietais viršeliais, didelio formato, 318 psl., tiražas 1000 egz. kainą \$6.50, gaunamas ir "Drauge".

Mindauginė epocha grožinėje išsivijos literatūroje pastaraisiais metais jau nėra naujiena: Juozas Kraliauskas jos temomis prašė net keturis romanus. Dabar dramos žanran tą epochą įkėlė Anatolijus Kairys. Tai milžiniškų rėmų užmojis, kone ša-

lūs, puošnūs. Jame atsispindi mokyklos darbo kasdienybė ir švenčių ūpas. Nemaža dėmesio skiriama mokinių plunksnos lavinimui, pateikiant puslapius jų įvairių temų rašinius ir literatūrinius bandymus.

Leidinys informacinis ir dokumentinis, tekstais ir nuotraukomis liudijantis kultūros židinio atsiradimo idėją ir jos įkūnijimo istoriją.

Anatolijaus Kairio dramatinė trilogija viršelis, pieštas Dalios Rėkytės-Alekienės.

rūniškos apimties sceninis darbas puslapiu prasmė. Kokį milžinišką proporciją yra ši sceninė trilogija, liudija jau vien kai kurie duomenys iš paties autoriaus pastabų knygos gale. Ten sužinome, kad visai "Karūnai" suvaidinti reikia 11-12 valandų, kad veikale yra apie 50 skirtingų dekoratyvinių pozicijų scenų ir kad jos rašymui autorius pašventė 14 metų.

"Karūnos" trilogija, kaip ir reikia, yra trijų dalių: "Karūnos pavasaris", "Karūnos žiedai" ir "Karūnos vaisiai". Kiekviena dalis — trijų veiksmų. Juose skaitytojas ras ar žiūrovas pamatys veikėjus, gerai jam žinamus iš Lietuvos istorijos slinkties, tačiau, anot autoriaus: "Karūną rašant, nebuvo žiūrėta istorinių faktų chronologinės eigos".

● **SUSKAMBUSIOS STYGOS.** Moksleivių metraštis. 1973-1974 mokslo metai. Kristijono Donelaičio Aukštesnioji mokykla Chicagoje. Viršelis dail. Petro Aleksos. Techninė priežiūra ir dailės darbai Danutės Varanckienės. Nuotraukos Vaclovo Norėkos. V. Blyskio ir J. Šalnos (7 kl. mok.). Spaudė M. Morkūno spaustuve. Leidinys didelio formato, 146 psl.

Metraštis gražiai suredagotas, puošnūs. Jame atsispindi mokyklos darbo kasdienybė ir švenčių ūpas. Nemaža dėmesio skiriama mokinių plunksnos lavinimui, pateikiant puslapius jų įvairių temų rašinius ir literatūrinius bandymus.

● **KULTŪROS ŽIDINIO DEKADENCIJA.** 1974 m. vasario mėn. 10 d. Viršeliu nuotraukos Algio Norvilos ir Romualdo Kisieliaus. Redakcinis kolektyvas: dr. Kornelijus Bučmys, OFM, dr. Marija Zukauskienė, dr. Bronius Radzivilas ir Aloyzas Balsys. Viršelis ir lauzymas Pauliaus Jurkaus. Spaudė Lietuvių pranciškonų spaustuve. Leidinys 224 psl.

Leidinys informacinis ir dokumentinis, tekstais ir nuotraukomis liudijantis kultūros židinio atsiradimo idėją ir jos įkūnijimo istoriją.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENĖ

Premijuoti Mirazai iš Peru

Kaltiname ir pykstame ant visų tų, kurie mums bruka šlamštą į ekraną. Tačiau dalį kaltės turime patys prisiminti mes — toji publika. Mūsų jausmai tiek atbuko, kad mintame tuo, kas mums atkistina pametama. Kodėl tokie puikūs filmai, kaip "The Emigrants", "A New Land", "The Cries and Whispers", "Where the Lilies bloom" ir visa eilė kitų švysteli ekrane kaip šviesūs meteorai ir dingsta. Visai paprasta — publikos trūksta. Paberk brutalumus kriminalus, plikumus, pornografiją — sienos lūžta!

"The Mirages", spalvotas filmas, kuris kaip premjera rodomas Amerikoje, rodomas Chicagoje, Playboy teatre (daugelis skaitytojų primygtinai prašo skelbti, kur filmas rodomas) yra Armando Robles Godoy antrasis filmas (pirmas buvo "The Green Wall") JAV-ese. Kaip ir jo pirmtakas, laimėjęs Chicago tarptautinio filmo festivalio 1970 m. premiją, "Mirazai" laimėjo minėto festivalio 1972 m. premiją ir entuziastingas ovacijas — pagerbiant atsistojimu patį Godoy — pirmą tokį įvykį festivalio istorijoje.

Keista, nežiūrint premijų ir ovacijų, filmas atsimsdė į kasos langelį — susidūrė su ekonominiams sunkumais — teatrui nenori jo rodyti. Kodėl? New Yorko kritikai nemano, kad yra palanki rinka filmui iš Peru. Tačiau Chicago kritikų motto yra: "Mes neiname pažiūrėti filmų dėl to, iš kur... jie atvežti, mes juos žiūrime, kad jie yra geri". "Mirazai" yra labai geri — pražydėjęs talentas iš "The Green Wall" pumpuro. Anas filmas buvo apie jauną vedusį porę ir jų vaiką, palikusius Lima, kad įsikurtų Peru džiunglėse. "Mirazai" pasakoja į visai priešingą pusę — pasakoja apie šeimą iš provincijos, besikeliančią į Lima naujam rytojui.

"Mirazai" yra parbioškančio dūžio, o tačiau jis mūsų nesu-purto, nešaukia, bet įseline į mūsų sielą savo svajonėmis ir vizijomis. Tai žymus kūrinytas talentingo peruviečio

Šis filmas daugiau mįslingas nei pirmasis, vystosi peruvietiškoje dykumoje netoli Icos, kur šeima ruošiasi persikelti Limon. Dvylikametis berniukas trokšta būti geriausiu futbolo žaidėju, o jo vienmetis draugas svajoja sugrąžintose namuose apie tėvus, kurių jis niekad nepažino. Berniukas auga aplinkoje, kurią jis suvokia kaip turtą, sužlugdytas mokytojas, nuvargęs kunigas, tačiau jie nesisklaido jo svajonių.

Anot kunigo, sugrįžusiuose rūmuose didžiulė tragedija įvyko labai seniai. Nieks nenori prisiminti tos liūdnos meilės istorijos. O tačiau antrasis berniukas pina to įvykio galus, kai jis vaikšto tarp griuvėsių, kurie vėl jo vaizduotėje apgyvendinti praeities nelaimingų aukų. Žiaurus turtuolis, jo gražuolė dukra, pamilusi paprastą darbininką, ir dvejetas sūnų.

Godoy piešia mums portretą, socialinių nelygybių išliuotą, žemių savininko brutalumas pavaižduotas tipinga scena: turtuolis reikalauja iš savo vynuogių rinkėjų, kad jie visą laiką švilpautų dirbdami, nes tada negali valgyti uogų. Pradžioje švilpauja be galdos, pagaliau vieningai pasiklinda vynuogynė švilpaujamas internacionalas.

Filme svarstomos kartų laukžomos tradicijos, socialinių sluoksnių neteisingumas, bet kartu mezgama ultraromantiška istorija, atpasakojant jaunos ir turtingos gražuolės meilę vynuogyno prievaizdai, kurį supykęs tėvas ir du broliai išvelka su arkliais į dykumą mirčiai.

Praeities ir dabarties gijos piamos masliai į vieną būkšdį didingos dykumos. Josios niūrus grožis ir nuolatini pavojai yra tiesiog ekspertiškai atvaizduoti puikiom nuotraukom, Godoy brolio Mario atliktom, kaip ir džiunglės, kurias Godoy atidengė savo filme "The Green Wall".

"Mirazai" yra tikri mirazai, kur fantazija maišosi su tikrove, ir žiūrovas turi sugebėti ištraukti iš istorijos voratinklių

LIETUVIAI XVIII AMŽIAUS VOKIEČIŲ LITERATŪROJE

Ignas Skrupskelis

Disertacija, už kurią Vienos Universitetas 1932 m. jos autoriui suteikė filosofijos daktaro laipsnį. Čia išsklaidoma, kas 18 amž. vokiečių buvo rašoma apie lietuvius arba lietuvių rašyta lietuviškai. Apibūtinant vieno šimtmečio nagrinėjimą, išryškina trys nauji dalykai:

1. Senųjų prūsų kultas, perkeltas į palikuonims — lietuviams Maž. Lietuvos gyventojams.
2. Pietišinis judėjimas, kurio šviesos išryškėja tame laikotarpyje, kurį Kristijonas Donalaitis.
3. Idėjos, kurios Europos dėmesį pasuko nuo vakarų į rytus, į Baltų, į laudies primityvumą, į tautų humanistinius siekius.

Knyga išleista Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos, kainą \$4.00, gaunama DRAUGE.

Illinois gyventojai prašomi prie knygos kainos pridėti 5 proc. mokesčius.

GERIAUSIA DOVANA JAUNOMS MARČIOMS Popular Lithuanian RECIPES

Penktoji laida

Jei jūsų marti yra lietuvių ar kitos kilmės, geriausia vedybinė dovana yra naujai išleista knyga Juzės Daužvardienės

Visų įprastų lietuviškų valgių receptai yra šioje knygoje. Nurodymai trumpi, aiškia anglų kalba su rašyti ir lengvai įvykdomi.

Kaina tik \$3.00

Užsakymus šlyskite:

DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

Persūntimo išlaidoms prašoma pridėti 25 ct. o Illinois gyventojai pridėti dar 15 ct. mokesčius.

Tikėjimas ir laisvė

(Atkelta iš 2 pusl.)

nauja pradžia, ir tikėjimo rimtis atsiskleidžia tada visa savo galia.

Iš kitos pusės tikėjimas visados yra grasomas sūdužti. Pojūtine patirtimi ar loginiu protavimu pasiektų pažinčių mes neprarandame niekad. Tiesa, mes galime jas pamiršti, bet negalime jų netekti. Tuo tarpu tikėjimo galime netekti tiesiogine ir pačia gliausia šio žodžio prasme; vadinasi, tai, ką laikome tikru, galime imti laikyti netikru ir net persekiojti tuos, kurie tai laiko tikru. Apsisprendimas nesuvokiamybės tiesai čia virsta apsisprendimu jos netiesai. Žmogus praranda pirmąjį tikėjimą ir tampa netikintu. Tai įvyksta irgi ne dėl jėgų ar ženklo, bet grynai laisvų veiksmų. Netikėjimas yra taip pat bedugnė. Bet kaip tik todėl jis ir yra nuolatinė tikėjimui grėsmė. Būdamas grindžiama tik pat savimi, mūsų laisvė gali kiekvieną valandą paversti mūsų puoselėjamą apsisprendimą šioje priešingybėje. Tikėjimo srityje mes nieko netu-

pasakojimą apie žmones, apsupus kitų saugavimą, griežta religija ir socialinėmis netiesybomis.

Godoy aktoriai yra profesionalų ir mėgėjų mišinys, tačiau vykęs ir gyvenimiškai puikus. O jo vaikai, tai tikri deimantukai — jie net geresni už suaugusius.

rime tiek bijoti, kiek saves pačių. Netikėjimas, būdamas laisvas apsisprendimas, taip pat angažuoja visą mūsų būtybę, tik atvirkščia linkme: netikintysis buvuoja priešingai, negu tikintis. Ir jei šias dvi būsenas išvystysime ligi jų regimybės, tai gausime ne tik du vienas kitą neigiančius žmonių tipus, bet ir dvi vienas su kita kovojančias istorijas bei kultūras. Nesuipratimas tad yra kalbėti apie teismo ir ateismo sugyvenimą arba apie šių gyvenimų tapatybę, vis tiek ar Dievas būtų ar jo nebūtų (J. P. Sartre). Kas šitaip mano, tas tik parodo, kad jis niekad nėra supratęs, ką reiškia apsispresti.

(Bus daugiau)

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug tausųpysite pirkdami šia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidėdant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Tel. Prospect 6-8998

Chicago, Illinois, 60629

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000

6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000

5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. VALANDOS: 9 v. r. iki 12 v. d. TRUČIAD: uždaroma. PIRMAID. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. d.

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000

6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000

5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. VALANDOS: 9 v. r. iki 12 v. d. TRUČIAD: uždaroma. PIRMAID. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. d.

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000

6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000

5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. VALANDOS: 9 v. r. iki 12 v. d. TRUČIAD: uždaroma. PIRMAID. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. d.

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000

6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000

5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. VALANDOS: 9 v. r. iki 12 v. d. TRUČIAD: uždaroma. PIRMAID. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. d.

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000

6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000

5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. VALANDOS: 9 v. r. iki 12 v. d. TRUČIAD: uždaroma. PIRMAID. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. d.

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000

6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000

5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. VALANDOS: 9 v. r. iki 12 v. d. TRUČIAD: uždaroma. PIRMAID. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. d.

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000

6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000

5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. VALANDOS: 9 v. r. iki 12 v. d. TRUČIAD: uždaroma. PIRMAID. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. d.

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000

6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000

5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. VALANDOS: 9 v. r. iki 12 v. d. TRUČIAD: uždaroma. PIRMAID. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. d.

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000

6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000

5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

Kultūrinė kronika

Iš Lietuvos katalikų mokslo akademijos veiklos

Centro valdybos ir revizijos komisijos rinkimai. 1965 metais išrinktos Centro valdybos kademija yra jau seniai pasibaigusi. Dėl įvairių kliūčių nebuvo galima praveisti naujos Centro valdybos rinkimų. Senoji valdyba turėjo eiti savo pareigas iki šiolei. Dabar yra skelbiami naujos Centro valdybos ir Revizijos komisijos rinkimai. Jie vyks korespondenciniu būdu.

Remiantis Akademijos židinių (Chicago, New York, Bostono, Toronto, Muencheno ir k.) pirmininkų ir daugelio pavieniųjų pasisakymais, Centro valdybos būstinė dar vienai kadencijai paliekama Romoje. Dėl to kandidatai į naująją Centro valdybą ir Revizijos komisiją pasiūlyti iš Romoje gyvenančių Akademijos narių.

Pervežtas į Romą prof. dr. Zenono Ivinskio mokslinis palikimas. Dėka gerųjų mūsų mecenatų: prof. dr. Kazio Almino ir p. N. N., Akademija įgijo visą a. a. prof. dr. Zenono Ivinskio mokslinį palikimą. Jis buvo š. m. sausio mėn. pabaigoje pervežtas iš Bonnos į Romą ir patalpintas Akademijos būstinėje, Via Antonello da Messina 36, 00147 ROMA. Mokslinio palikimo pergabavimas Akademijai atstovė 710 dol. Dar didesnę išlaidų sumą sudaro bibliotekai lentynų ir archyvinei medžiagai spintų įsigijimas bei bibliotekos ir archyvo tvarkymo darbai.

Prof. dr. Zenono Ivinskio antkapis. Jau treči metai eina, kai netekome (a. a. 1971. XII. 20 d.) mūsų nario mokslininko ir ilgametio L.K. Mokslo akademijos vicepirmininko prof. dr. Zenono Ivinskio. Jis yra palaidotas Bonnos kapinėse. Jo kapą dera atžymėti akmeniniu paminklu — antkapiu. Prieš kurį laiką buvo sudaryta paminklo statymo komisija, į kurią įėjo šie asmenys: J. Barasas (Vokietija), Alina Grinienė (Vokietija), prof. J. Brazaitis (USA), prof. dr. A. Liutimas (Roma), prof. dr. P. Rabikauskas (Roma) ir kun. R. Krasauskas (Roma). Komisijos nariai: J. Barasas ir A. Grinienė rūpinasi paminklo projekto parengimu, o kun. R. Krasauskas — paminklui lėšų telkimu.

Manoma, kad paminklas atsis aple 4.500 DM.

Akademijos premijos. Šių metų pradžioje buvo paskirta 1973 metų 1000 dol. žurnalistikos premija VI. Būtėnui ir 1000 dol. premija už religinį veikalą "Krikščionis pasaulyje" prof. dr. Antanui Maceinai. Premijų mecenatas yra mūsų Akademijos narys kun. dr. Juozas Prunskis. Už mokslo veikalą 1973 metų premija nebuvo paskirta, nes Juri komisijai nebuvo pristatytas tinkamas premijai mokslinis veikalas.

Naujausi Akademijos leidiniai. Jau baigiamas spausdinti "Suvažiavimo darbų" VIII tomas. Taipgi yra atspausdintas prof. dr. Juozo Ereto veikalukas "Išvijos klausimai". Tai bus prof. dr. J. Ereto dovaną Akademijos nariams. Jis bus išsiuntinėtis kartu su "Suvažiavimo Darbų" VIII tomu. Taip pat jau spausdinamas ir "Metraščių" VI tomas, atliekamos jo korektūros. Tikimės, kad jis pasirodys šių metų pabaigoje.

Akademija ėmėsi taip pat išleisti prof. dr. Konstantino Avizonio raštus. Pirmuoju jo raštų tomu išleista jo veikalas "Bajorai Lietuvos valstybiname gyvenime Vazų laikais". Tai mokslinis veikalas, turintis per 600 psl. Jis buvo atspausdintas Lietuvoje 1940 metais, bet nebuvo spėta jo nei išplatinti, nes, bolševikams užėjus, beveik visi jo egzemplioriai buvo sunaikinti. Dabar šis veikalas perspausdinamas, pridant dar plačią santrauką anglų kalba. I II-ji Konstantino Avizonio raštų tomai įeina jo naujos, dar nespausdintos Lietuvos istorijos klausimais studijos, kurią jis yra palikęs nemaža. Manoma, kad jo raštų susidarys bent 4 ar 5 tomai. Jo raštų išleidimu labai nuoširdžiai rūpinasi jo žmona dr. Angelė Avizonienė. Ji yra atvažiavusi ir apsigyvenusi Romoje, kad galėtų geriau bendradarbiauti su Akademija, leidžiant jos vyro istoriko K. Avizonio raštus. Ji perrašinėja mašinėle Avizonio rankraščius — medžiagą II tomui. Ji padengė I-jo tomo spausdinimo išlaidas, bet kitiems tomams iškomi mecenatai. Prof. dr. K. Avizonis buvo stiprus ir gilus istorikas, ir jo raštai iš Lietuvos istorijos yra tikrai vertingi.

Nauji Akademijos nariai.

Nuo pereinamųjų metų rudenio Akademijos šeima žymiai padidėjo. Paskutiniu metu į Akademiją yra priimti šie nauji nariai: Avizonienė Angelė, dr. Banaitienė Irena, istorikė, Cadzow J. F., dr., prof., Cerskus Antanas, dr., Gailgalas Adolfas, dr., prof., Gaigalė Rimaila, M. A., A. B., Gennys Jonas, dr., prof., Geiščiūnas Pranas, kun., Kijauskas Gediminas, kun., SJ, Lic, Naujokaitis Pranas, rašytojas, Simutis Anicetas, konsulas, Stankaitis Alfonsas, dr., Saulys Vacys, dr., Vaitiekiauskas Stasys, inž.

Algirdas Landsbergis

ALGIRDAS LANDSBERGIS SUKAKTUVININKAS

Rašytojas Algirdas Landsbergis rytoj, birž. 23 d., sulaukia 50 m. amžiaus, taigi yra pačiame kūrybingumo laikotarpyje. Yra gimęs 1924 m. Kybartuose. Anglistiką ir romanistiką studijavo Mainze (Vokietijoje) ir Brooklyno kolegijoje, o Columbijos universitete, New Yorke — lyginamąją literatūrą, gaudamas magistro laipsnį. Redagavo Europos Pavergtųjų tautų seimo leidinius, nemažai yra rašęs amerikiečių ir lietuvių spaudoje. Grožinėje literatūroje pradėjęs rašyti eilėraščiais, daugiau susikoncentravo beletristikoje ir dramoje, apjungdamas klasikinę tradiciją su moderniais atspalviais. Laimėjo Draugo romano premiją už "Kelionę". Išleido novelių rinkinį Ilgoji naktis, parašė dramas: Vėjas gluosniuose, Gluosniai vėjui, Penki stulpai turgaus aikštėje (premijuota, išversta į anglų ir lietuvių kalbas); komedijas: Meilės mokykla, Barzda, Paskutinis pilnikas. Suregavo anglišką lietuvių poezijos antologiją The Green Oak ir lietuvių liaudies dainų antologiją The Green Linden. Profesoriau Farleigh Dickinson universitete, važinėja po kitus universitetus su paskaitomis.

Dalis Ottawos universiteto profesūros Telesforo Valiaus parodos atidarymo metu gegužės 14 d. Ottawos universiteto Morriset p. aviljono galerijoje. Iš kairės į dešinę: kun. dr. A. Paskus, kun. dr. J. Gagne, Comperative Education Centre direktoriaus pavaduotojas dr. M. Mulcahy, dr. A. Šidlauskaitė, Child Study Centre direktorė, ir G. Procuta. Nuotr. I. Gabalis

LIETUVIŲ SAVAITĖ IR TELESFORO VALIAUS PARODA OTTAWOJE, KANADOJ

Pastaruoju metu, Kanados valdžiai skatinant ir remiant šio krašto įvairių mažumų kultūrinę veiklą, atsiranda, patiems nemiegant, gerų progų pasireikšti ir lietuviams pats šviesiausias to reiškinys yra Lietuvių savaitė Kanados sostinėje — Ottawoje š. m. gegužės 15-19 d. Šventės garbės globėjas buvo pats ministras daugiafunkciniams reikalams dr. Stanley Haidas. Iškilmės atidaryme pagrindinę kalbą pasakė senatorius A. Thompson, o meninę programą atliko Montrealio jaunimo ansamblis "Gintaras". Ottawos viešojoji bibliotekoje iki gegužės 25 d. vyko lietuviškų knygų, pošto ženklų, pinigų ir liaudies meno paroda. Goethės institute buvo Anastazijos Tamošaitienės gobelenų paroda. Tame pats institute gegužės 17 d. Carletono universiteto profesorius dr. B. Mogridge skaitė viešą paskaitą "Johannes Bobrowski and Lithuania". Iškilmingame baliuje Ottawo Civic Centre gegužės 18 d. programą atliko Windsoro mergaičių kvartetas "Aušra". gegužės 19 d. savaitė baigta iškilmingomis pamaldomis ir Toronto tautinių šokių grupės "Gintaras" koncertu.

Išskirtinai reikia pabrėžti taipgi Lietuvių savaitės rėmėse Ottawos universiteto parodų patalpose vykusią žymiojo mūsų grafiko Telesforo Valiaus dailės darbų parodą. Paroda sostinės kultūrinuose klotuose susilaukė gražaus dėmesio. Detalesnės ir palankios recenzijos buvo atspausdintos sostinės spaudoje: "The Ottawa Journal" gegužės 15 d. ir "The Citizen" gegužės 16 d.

16 d. Pastarajame laikraštyje netrūpą recenziją parašė pati šio leidinio meno puslapių redaktorė Kathleen Walker.

LIETUVOS DIENOS BARAT KOLEGIJOJE

Barat kolegija, kuri yra Lake Forest, netoli į šiaurę nuo Chicago, šią vasarą skiria susipažinimui su įvairių tautų kultūromis ir jų meniniu įnašu į šį karštą. Pateikiama pirmoji paroda skiriama susipažinimui su Lietuva. Šią parodą gintarais, tautiniais drabužiais, eglutės papuošimais, margučiais ir kitais eksponatais aprūpino Balzeko Lietuvių kultūros muziejus, o menui atstovauja Lietuvių moterų dailininkių sąjunga su tapyba, akvarele, grafika, emaliu ir piešiniais. Parodoje dalyvauja šios dailininkės: D. Alekniene, M. Ambrozaitienė, V. Balukienė, A. Bodner, A. Labokienė, J. Marks, Sesuo Mercedes, I. Mitkutė, Z. Sodeikienė, M. Stankūnienė, A. Sutkuvienė, D. Stončiūtė, J. Paukštienė, D. Prūsė ir G. Žumbakienė.

Šį sekmadienį, birželio 23 d. 3 val. p.p. įvyks šios parodos atidarymas. Barot kolegijos teatre S. Balzekas tars žodį apie Lietuvą, po to bus tautiniai šokiai ir lietuviškos valės. Paroda tęsis iki liepos mėn. 1 dienos, lankymo laikas nuo 10 val. ryto iki 4 val. p.p.

PREMIJUOTOJO ROMANO ANTROJI LAIDA

Birutės Pūkelevičiūtės "Draugo" konkursą laimėjusio romano "Naujųjų metų istorija" pirmoji laida jau išsibagė. Romanas patraukė skaitytojų dėmesį ir buvo greit išpirktas. Šiomis dienomis Lietuviškos knygos klubas išleido jo antrąją laidą. Knygos kaina 4.50 dol., gaunama pas knygų platintojus ir "Drauge".

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritaikinti paveikslams ir akelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

Dainuokime Vilniaus dainas!

Mūsų dėmesys Vilniui turi pasireikšti ir mūsų pasilinksminimuose. Tam tikslui gera priemonė yra

Gražinos Krivickienės — Gustaitytės rinkinys

VILNIUS LIETUVIŲ LIAUDIES DAINOSE

Jame yra kaulurių dainų gaidos. Kalba peržiūrėta Pr. Skardžiaus, aplankas Marijos Biržiškaitės — Zymantienės. Lietuviškos Knygos Klubas leidinys. 384 psl., kaina 5 dol.

PRANEŠIMAS

Už sertifikatus mokame:

7½% 4-riems metams už \$10,000.00 ar daugiau
6¼% 30-čiai mėnesių už \$1,000.00 ar daugiau
6¼% 1-riems metams už \$1,000.00 ar daugiau

Pagal susitarimą, dividendus galime priijusti kas mėnesį arba kas ketvirtį metų.

VELIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI padėjus \$50.00 ar daugiau taupymo sąskaiton. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą lietuvišką, vokišką, ispanišką, itališką, čekišką, lenkišką, airišką, konfederatė arba ekologišką su stovu.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAM SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

147 SOUTH 49th COURT
CICERO, ILLINOIS 60650
PHONE 656-6330

Joseph F. Gribauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS

Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 8:00
Saturday 9:00 to 1:00; Wed. & Sunday Closed

Su dūžtančiais daiktais reikia elgtis atsargiai. Ir gyvenime viskas būna, kaip pasakosė, ne tą žodį pasakė, ne ten žingsnį žengė — ir karieta pavirto rėšuto kevalu, o puikūs rūmai dūmė pirkia. Birutė Pūkelevičiūtė (iš premijuotos "Naujųjų metų istorijos")

PATIKSLINIMAS

Praėjusio šeštadienio kultūrinio priedo pirmajame puslapyje, Leonardo Andriekaus teksto pirmos skilties paskutiniame sakinyje (tai kurtuos laikraščio egzempliorius įšibrovė korektūros klaida: vietoj "politinių žodžių" turi būti "poetinių žodžių").

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkome Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

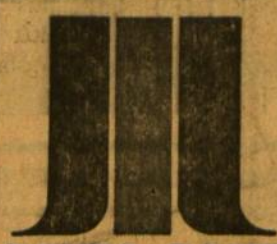
5½%

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7½%

4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

Laidotuvių . Direktoriai MAŽEIK & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE

TRYs MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktoriai

TRYs MODERNIOS KOPLYCIOS

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TĖVAS IR SŪNUS —

TRYs MODERNISKOS KOPLYCIOS

2933 West 71st St. — Telef. GRowehill 6-2345-4

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS

2314 W. 23rd PLACE

Tel. VIRginia 7-6672

2424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

11623 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIŪNAS

1348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 8-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel: YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. — Tel: OLympic 2-1003

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629. TELEF. 925-5988

LIETUVIŠKOJO JAUNIMO IŠEIVIJOJE RŪPESČIAI

Šio mano rašinio tikslas — apžvelgti lietuviško jaunimo išeivijoje problemas, nerūšiuojant jų ir nenagrinėjant, nes tai užimtų daug laiko. Jis paliesiu bendrąsias bėdas, nurodysiu, kaip atsirašo priežastis ir kaip galima padėti jaunimui, jį spręsdami.

Mūsų jaunimas išaugo jau svetimuose kraštuose, už Lietuvos ribų, svetimoje aplinkoje. Todėl neįmanoma, kad jis turi įvairių problemų, atsiradusių dėl pažiūrų susidūrimo vyresniosios kartos išeivių su jaunesniąja karta, jau užaugusia svetimoje aplinkoje šiame krašte. Mano pastabos dėl jaunimo problemų susidarė, ilgą laiką jį stebint lietuviškoje mokykloje, organizacijoje ir privačiame gyvenime, konstatuojant faktus ir iš dalies juos praktiškai paanalizuojant.

Tėvų ir vaikų pažiūrų skirtumas

Vyresnieji, dažnai net patys tėvai, daro priekaištus jaunimui, kad jis tolika nuo savo tautos, užmiršta lietuviškas tradicijas ir lietuvių kalbą. Iš dalies tie priekaištai yra teisingi, bet reikia paieškoti ir priežasčių, kodėl taip yra ir ar negalima tų neigiamųjų išvengti.

Pažiūrų skirtumų tarp kartų — tėvų bei vyresnio amžiaus žmonių ir jaunimo buvo visais laikais, jie yra neišvengiami ir natūralūs, taigi neįmanoma, kad jų yra ir dabar, lietuvių tarpe, ypač išeivijoje. Vyresnioji karta gyvena senomis, įprastomis tradicijomis ir papročiais, jaunimas jau gimęs už Lietuvos ribų, daugiausia šiame krašte, auga ir gyvena šio krašto papročiais ir dvasia. Tą skirtumą tarp vyresnės ir jaunosios kartos padidina dar ypatingos gyvenimo sąlygos, kuriose jaunimui tenka augti.

Atvykę į JAV, tėvai visu sparčiau ir uoliumu įsijungė į amerikietiško darbo tempą, kad užtikrintų šeimai nepriklausomą materialinį gyvenimą, todėl negalėjo skirti daug dėmesio jaunimo tautiniam ir moraliniam auklėjimui. Vaikai anksti pateko svetimam įtakui, kurį su laiku išugdė pažiūros, nesuderintos su lietuviškomis tradicijomis ir skirtingas tėvų pažiūroms. Tėvų įtaka vaikams sumažėjo, nes jie vaikus mokydavo tik trumpą laiką. Čia negalima kaltinti nei tėvų, nei jaunimo, o tik tas nelemtas aplinkybės, į kurias pateko lietuvių tautos išeivija.

Amerikiečių mokyklos žala

Didelė neigiamą įtaką padarė lietuvių jaunimui amerikietiška mokykla, kuri savo sistema ir taisyklėmis skiria iš kitų kraštų mokyklų. Neribota mokinių laisvė, stoka moralinio auklėjimo išvystė mokinių priešiskumą, arogantiškumą ir autoritetų ignoravimą. Mokinyse gyvena ne tėvų gyvenimo patyrimais, bet pats savarankiškai ieškojo gyvenimo kelio. Vieni surado teisingą kelią, kiti ejo vingiuotais takais, su daugybe klaidų, nuo kurių skaudžiai nukentėjo. Kai kurie iš jų visiškai palūžo, kiti išėjo sužaloti, bet daugumas, kurie buvo tvirtu būdu ir neišsivadavo sveikos tėvų

ELENA SONGINIENĖ

įtakos, sėkmingai atlaikė visus bandymus. Sužalotų ar žuvusių lietuvių tautai jaunimo buvo labai nedaudž.

Lietuviškos mokyklos geroji sėkla

Jaunimas, kuris lankė privatus parapiškus mokyklas, kur yra moralinis auklėjimas, ar tas jaunimas, kuris nenutraukė artingesnių ryšių su tėvais, kuriems tėvai skyrė daugiau laiko ir sugrįžo įskiepyti tautinę sąmonę, tie neužmiršo lietuvių kalbos, dalyvauja lietuviškose organizacijose ir spaudoje, choruose, ansambliuose, yra aktyvūs lietuviškoje veikloje. Jiems daug padėjo lietuviškos mokyklos, kurios, gal būt, nedavė pilno lietuviško išsilavinimo, bet įskiepijo sėklą, kuri vėliau pradeda augti ir klestėti. Tokie jaunuoliai ne tik nebijo pašaipos, bet dar didžiuojasi prieš amerikiečius draugus, kad jie moka ir antrą kalbą — savo tėvų kalbą. Kiti vėl sako, jog ir amerikiečiai draugai žiūri į juos su tam tikra pagarba, kad jie moka ir kitą kalbą.

Nežiūrint tų gerų savybių, jaunimas daug kur nesutinka su tėvų pažiūromis ir veikimo metodais, jie yra daugiau tolerantiški aplinkai, pripažįsta, kad kiekvienas gali būti savarankiškas, turėti savo nuomonę ir eiti prie bendro tikslo atskiru, jo pasirinktu keliu. Tėvams toks jaunimo galvėjimas ir pažiūros nepriimtinos, jie griežtai laikosi savo senų tradicijų ir kiekvieną iškrypimą iš jų nustatyto kelio laiko pragaištingu. Jaunimo skirtingos pažiūros dažnai būna priežastimi konfliktų tarp tėvų ir jaunimo, nors iš esmės jie turi vieną tikslą.

Eikime su laiku ir pažanga

Mes dažnai užmirštame laiką ir pažangą, kurie nesustodami keičia pasaulio veidą, žmonių gyvenimą ir jų papročius. Su pažanga vyksta pasikeitimai ne tik technikoje, bet ir dvasiniame gyvenime. Kas prieš 30-40 metų buvo negalima ar nepadoru, ar net

įstatymais draudžiama, dabar yra įprastas dalykas ir net pastebimas. Vyresnieji sunkiai pripažįsta tuos pasikeitimus, į visas naujoves žiūri kritiškai ir ne iš karto jas priima. Jaunimui aplinka turi milžinišką įtaką, jis lengvai priima pasikeitimus ir naujoves, o jei kokias naujoves ir yra priešingas, tai priima vien dėl to, kad kiti jaunuoliai ją priėmė ir jis nenori iš jų išsiskirti, nes vengia savo vienminčių draugų kritikos ar pašaipos. Retai kuris išdrįsta veikti kitaip negu daugumas, nors principu būtų tam priešingas.

Mes visi pastebim, kad mūsų jaunimas, nors gerai kalba lietuviškai ir jo namų kalba yra lietuvių kalba, už namų sienų tapusvy kalba angliškai. Mums, vyresniems, šis reiškinys yra pats skaudžiausias ir jautriausias. Neįėjusiomis apima nusivylimas, kai išgirstame organizacijoje, ansambliuose, stovyklose ir net lietuviškose mokyklose besikalbančius jaunuolius tapusvy angliškai. Jie teisinasi, kad kalbasi angliškai iš įpratimo, nes penktas dienas savaitėje amerikietiškoje mokykloje vartoja anglų kalbą, ta kalba ruošia pamokas, o su tėvais kalbėti lietuviškai medaugini tui laiko. To įpratimo negali pakeisti ir lietuviškoje mokykloje.

Be savos kalbos tauta numirs

Be to, pastaruoju laiku jaunimo tarpe įsivyravo nuomonė, kad geru lietuviu galima būti ir nemokant lietuvių kalbos ar jos neįsivyravus. Kaip pavyzdį nurodo žydus, kurie, gyvenant Amerikoje, daugumas nekalba žydiškai, tos kalbos nemoka, bet lieka žydais, savo kraštą ir tautą myli ir jai padeda. Čia jaunimas labai klaidas, nes užmiršta, kad jiems likti žydais padeda jų religija, ji yra to ramsčių, kuris įgalina atsispirti prieš nutautėjimą.

Lietuvių tautai prieš nutautėjimą gali padėti tik jos kalba, nes tauta bus tol gyva, kol bus gyva jos kalba. Atimk tautai kalbą, ir tauta išnyks. Tai žino ir mūsų prieštai. Rusų carai buvo uždraudę lietuvių spaudą ir, norėdami nutautinti, draudė kalbą.

Lietuvių bajorai užmiršo savo tėvų kalbą ir sulenkėjo, nusigrižė nuo lietuvių tautos. Ir dabartiniai Lietuvos pavergėjai bruka mums savo kalbą, apgyvendina Lietuvoje rusus kolonistus, kad lengviau galėtų lietuvius nutautinti ir kaip tautą sunakinti. Tik lietuvių kalbos iškėlimas pažadino lietuvių tautinę sąmonę ir paruošė kelią atkūrimui Lietuvos nepriklausomybės 1918 m.

Lietuvių kalba nekenkia anglų kalbos akcentui

Kai kurie tėvai, neišmokydami savo vaikų lietuvių kalbos, neleidžiant ji į lietuviškas mokyklas ir taip juos nutautindami, teisinasi, kad lietuvių kalbos mokėjimas gali sugadinti jų anglų kalbos akcentą. Tai yra netiesa. Daug jaunų lietuvių, išgiję universitetuose mokslo laipsnius, amerikietiškoje mokyklose dėsto anglų kalbą, nors jų gimtoji kalba yra lietuvių kalba. Jeigu ir būtų to akcento, JAV lingvistai labai vertina lietuvišką akcentą anglų kalboje ir sako, kad tas akcentas pridūda Amerikos anglų kalbai tam tikrą atspalvį, padeda jai nusikratyti angliško smobizmo ir kurti atskirą nepriklausomą amerikiečių kalbą.

Tėvai, kurie neišmoko savo vaikų lietuvių kalbos, didžiai nusiskaldžia lietuvių tautai ir nusiskaldžia savo vaikus. Teko pažinti lietuvių jaunuolių, kurie labai neįaukiai jaučiasi, nemokėdami savo kalbos ir tuo kaltindami tėvus, kodėl jų neišmokė. Jie laiko save lietuviu, domisi jų veikla, bet, nemokėdami kalbos, negali įsijungti į lietuvių tarpą. Neseniai, bekliaujant, teko susitikti merginą, kuri, supratusi iš pavardės, kad mes esame lietuviai, pasisakė, kad ir ji esanti lietuvaitė, jos pavardė Butkus. Paklausta, ar moka lietuviškai, labai nedrąsiai, lyg nusikaltusi, atsakė, kad, deja, nemokanti. Turėčiau daug panašių pavyzdžių, bet nėra priemonių paveikti tėvus, kaip jie turėtų auklėti savo vaikus, tai šis klausimas lieka neišspręstas. O tai žalinga ne tik patiems jaunuoliams, bet ir visai lietuvių tautai. Spėjolimai, kad lietuviybė neišvengiamai išsilaikys, tik nepareiginti žmonių pasiteisinimas, kad nėra ko rūpintis lietuvių. Tėvų kalba mūsų jaunimui yra didžiausia problema, ją galima išspręsti tik taktiškai ir įtikinamumu tėvų pamokymu, vengiant kraštutinumų ir per didelio griežtumo. Jei dabar jaunimas ir nekreipis į tai didelio dėmesio, tai vėliau tikrai atsimins tėvų pamokymus ir juos vykdys.

Mišrios šeimos — opi žaizda

Nemaža problema lietuvišku- mui išlaikyti yra mišrios šeimos. Ta problema yra opi ir nuostolinga mūsų tautai, bet jos išvengti negalima ir ji yra dažnas reiškinys. Lietuviškas jaunimas eina mokslus amerikietiškoje mokykloje ar universitetuose, ten nuolat susiduria su svetimų tautybių studentais, dalijasi išpučiais, mintimis, pažiūromis, susidraugauja, kas dalinai eliminuoja tautų skirtumus.

Vasara vėl vaikšto pakrantėmis

Nuotr. Alg. Kezio, SJ

tybės jausmą ir neretai veda prie vedų. Čia jau ne tėvų galioje jaunimo nusprendimą pakeisti. Būna atsitikimų, kad mišrios šeimos lieka tiek harmoningos, jog nelietuviška pusė ne tik išmoka lietuviškai, bet ir vaikus išmoko lietuvių kalbos ir auklėja juos lietuviškoje dvasioje. Bet tai retas reiškinys. Dažniau atsitinka, kad mišrios šeimos lietuviškas partneris nenutraukia ryšių su savo tauta, dalyvauja jos gyvenime ir spaudoje, mokytoja lietuviškoje mokykloje. Pavyzdžiui gali būti Aušra Mačiulaitė Zerr, Statutė de Rosales ir daugelis kitų. Mes neturėtume tokias šeimas ignoruoti ar jų vengti, o sudaryti sąlygas joms į lietuvių tarpą. Smerktinos tos lietuviškos šeimos, kurios, būdamos lietuvių tautos nariais, savo vaikus auklėja svetimoje dvasioje ir patys kalba su jais angliškai.

Jei tos blogybės išvengti negalima, tai reikėtų ieškoti priemonių ją sumažinti. Ji žymiai sumažės, jei tėvai nuo mažens sudarys sąlygas dalyvauti stovyklose, choruose, tautiniuose šokiuose, ansambliuose, lankyti lietuviškas mokyklas ir net pasirinkti universitetus, kur yra daug lietuvių studentų, studijuojančių jaunimo. Tokiose susitikimuose bus progos ir lietuviškoms šeimoms kurti.

Vyresnieji peikia išvaizdą, promogas ir jaunimo pasyvumą

Vyresniems nepatinka ir jaunimo išorinė išvaizda, jų apsirengimas. Jie niekuo neprimena anų laikų gimnazistus, tes ar studentus, tes. Jaunimas jautrus mados pasireiškimams visais laikais, ir jei kai kurie išsina kiek iš ribų, tai vėliau, labiau subrendę, sustvarko, patys įsitikinę, kad ir patys gyvenimas reikalauja tvarkingos išvaizdos.

Vyresnieji dažnai peikia jaunimą, kad jų promogos ne visada suderintos su etiketu, jų mėgstama muzika ir šokiai yra per daug triukšmingi. Jaunimas čia sako, kad laikai ir aplinka pasikeitė, negali šokti ir linksintis lygiai taip, kaip jų tėvai ir seneliai promogavo, kaip jie sako "anais gerais laikais".

Dažnai tenka girdėti nusiskundimų, kad šventėse, minėjimuose, iškilnėse mes nematome jaunimo, arba jis yra labai negausus. Toks nusiskundimas turi pagrindo, bet mes dažnai tos problemos neanalizuojame, neišskom priežasčių tokio jaunimo pasyvumo, ir ta problema metais lieka neišspręsta. Jau laikas pavesti pačiam jaunimui ruošti šventes. Jaunimas yra daugiau dinamiškas, turi naujų idėjų ir energijos išteklių. Jeigu jaunimas nori patarimų, nereikia vengti jų duoti, bet nereikia jo mokyti, nereikia reikalauti praveisti minėjimą ar iškilmes taip, kaip nori vyresnioji karta. Gal būt, kad pirmą kar-

MŪSŲ VEIKLA

— Chicagos Lietuvių moterų klubo priešpiečiai įvyko birželio 12 d. Beverly Country Club, dalyvaujant apie 150 narių ir viešnių. Gintaro balius debutantės išpildė programą, parodydamos savo besivystančius talentus. O talentų joms tikrai netrūksta. Visos debutantės buvo apdovanotos gintaro širdelėmis medaljonais, kuriuos jos nešios pristatymo baliuje. 1973 m. Gintaro balius pelno stipendijas gavo 2 jaunos lietuvaitės: MILDĄ KUPCIKEVIČIUTĘ, Marijos ir Leopoldo Kupcikevičių dukrė, baigianti Marijos aukšt. mokyklą, Jaunimo Centro chorą narė, Nerijos jūrų skaučių tauto laivo vadė, Jaunimo Vilties šokių grupės valdybos narė, "Pasaulio Lietuvių Jaunimo" žurnalo redakcijos narė. Studijuos teisę Illinois (Cirele) ir DePaul univ.; DAIVĄ KURASKAITĘ, Danutės ir dail. Algirdo Kurauskų dukrė, baigusi Marijos aukšt. mokyklą, kermavietė, jau studijuoja saugumo palaikymą Southwest kolegijoje ir taip pat dirba pilną laiką Montgomery Ward. Kristina Austin, stipendijų skyrimo pirmininkė, įteiks abiem studentėms stipendijas Gintaro baliuje.

Mūsų jaunimas veiklus, veržlus, dinamiškas, lietuviškas

Apskritai mūsų jaunimas nėra kryžkelėje, jis turi savo tikslą ir jo siekia. Jis, reikalui esant, aktyviai reikšiasi, iškelia Lietuvos vardą, organizuoja protestus prieš Lietuvos okupantą, naktimis nemiega, ruošdamos plakatus, ir stengiasi pritraukti daugiau dalyvių. Turime pripažinti, kad toje veikloje dalyvauja ne visi, o tik tie, kuriems tėvai įskiepija tėvynės meilės ugnelę.

Džiugus reiškinys, kai lietuviškas jaunimas įsteigė Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungą, kuri suburia viso laisvojo pasaulio lietuvių jaunimą. Ji leidžia savo laikraštį, ruošia suvažiavimus, kongresus, koordinuoja visų lietuvių jaunimo organizacijų veiklą. O šią vasarą ruošiami lietuvių kalbos pasitobulinimo kursai paties jaunimo iniciatyva, į kuriuos bus priimamas sąmoningas lietuviškas jaunimas ir juose bus griežtas reikalavimas vartoti tik lietuvių kalbą. Tikimasi, kad ir tų kursų rezultatai bus pasigėrėtini.

Be to, teko patirti iš jaunų lietuvių šeimų, kurios, nors iš įpratimo kalbasi angliškai, laukdamos prieauglio, pradeda kalbėti tik lietuviškai, kad patys įprastų ir prieauglio gimtoji kalba būtų lietuvių kalba. Tai džiuginantis reiškinys, tai lietuviybės pratęsimo viltis išeivijoje.

Mes gerime ir didžiuojamės mūsų jaunimo mokslininkų suvažiavimuose, įvairiose vadovaujamose vietose. Didelis procentas mūsų jaunimo baigia aukštuosius mokslus, pasiekdamas įvairių specialybių viršūnių. O kiek mes savo gabių taurių sūnų ir dukterų atidavėme svetimiesiems!

Mūsų draugijos, kaip lietuviškos patriotinės ir kultūrinės organizacijos, galėtų mūsų jaunimui daug padėti. Jos turėtų būdėti, kad patriotinė dvasia šeimose spindėtų ir rodytų kelią visam lietuviškam jaunimui. Šeimos visuo suomet turi skambėti lietuvių kalba, ja turi kalbėti ne tik mūsų vaikai, bet ir vaikaičiai ir provaikaičiai. Dažnai motutės ar tėvukai įtaka savo vaikiams būna daug stipresnė negu tėvų, nes jų atsparumas anglų kalbai ir nelietuviškiems papročiams yra tvirtesni negu tėvų. Mūsų veikla tiek reikalinga, kiek mes prisidėsime prie pratęsimo lietuviybės išeivijoje. Šia kryptimi ir turėtume susintensyvinti mūsų veikimą.

— Hamburgo Lietuvių moterų klubas (Vokietijoje) šventė savo dešimtmetį išvyka į Scharbentz miestą prie Baltijos jūros. P. Klimaitienė pakvietė visus į savo gražų vasarnamį per šeštines ir moterų su savo šeimomis praleido labai aktyviai visą dieną, pravedamos lietuviškus žaidimus, šokius, dainuodami, besivašindami ir plaukydami garsiaame Scharbentz Meerwasser-Wellenbad (maudymosi baseinas su jūros vandeniu ir bangomis!). Vyrų labai narsiai mėgino "ginti" savo "nepriklausomybę", nes tai buvo volkiečių "Vatertag" — Tėvo diena — bet buvo moterų "nugalėti", kurios tvirtai pasiryžę paminėti ir atšvęsti savo nuosavą būdą aktyvaus klubo įsteigimo sukaktį ir pagerbti dvejotą steigėjų — dr. Liuciją Pašaitienę ir Teresę Lipsienę — kurias kas mėnesį sutinka smarkiai besidarbuojančias klubo susirinkimuose. Kitos klubo narės išvykoje buvo: E. Baliulienė, Broksienė, Jonušaitienė, S. Krapskienė, D. Malinauskienė, Mikolauskienė, Mašidlauskienė, L. Navickienė, N. Etzwilerienė ir kitos su šeimomis. D. Malinauskienė visus pradžiuogino rimta gaida, paskaitydama iš Adomo Mickevičiaus poezijos. Išvyka taip pasisekė visais atžvilgiais, kad buvo pagėdauta ir ateltyje panašias suruošti.

— Motinos Dieną Hamburgo lietuviai atšventė malonių suvienijimu, pagerbti ne vien tik motinas, bet ir mūsų visų Motiną — Tėvynę Lietuvą! Po šv. Mišių, kurias atnaušo kun. V. Šarka, visi susirinko parapijos salėje, išpuoštoje Dailios Sacharaitės. Trumpa, bet jaudinanti programa buvo prarasta Leono Norkaus, Lituanistinės mokyklos vedėjo. Marina Normantaitė, o taipgi vaikai — jo mokiniai — Regina Narkutė, Edita Sacharaitė, Marijus Narkus, Vilhelma Malinauskaitė ir Martina Narkutė perdavė poetišką žodžių motinos pagerbimą ir auką Lietuvai — montažą motinų garbei. Tada visos ten esančios motinos nuo jauniausios ligi vyriausios, apylinkės valdybai dainuodant "Ilgiausios mėsų", buvo pagerbtos, tiekiant kiekvienai po trejetą rožių. Linksma vakaras buvo užbaigtas žaidimais su vaikais ir tėvų šokiais, Ričardui Baliuliui akordeono muzikai pritariant. Beveik visi Hamburgo lietuviai dalyvavo, įskaitant ir naujai atvykusius lietuvius iš Argentinos ir Lenkijos. Ypač buvo malonu stebėti ir klausyti vaikučių, jau Vokietijoje gimusių ir augusių, gražaus ir aiškaus deklamavimo.

Chicagos Lietuvių Moterų klubo Gintaro balius debutantės priėmimo eilėje. Iš k. Joanne Raman-Ramanaukaitė, Nancy Norbutaitė, Karen Staskon, Rūta Bobelytė, Susan Sharko, Marie Gledraitytė, Linda Savickaitė, Marcia Evans ir Irena Maželkaitė. Nuotr. V. Noreikos